

LIChAMELIJKE OPVOEDING

KONINKLIJKE VERENIGING VAN LERAREN LIChAMELIJKE OPVOEDING

Topic: BOS-impuls

Jaargang 93

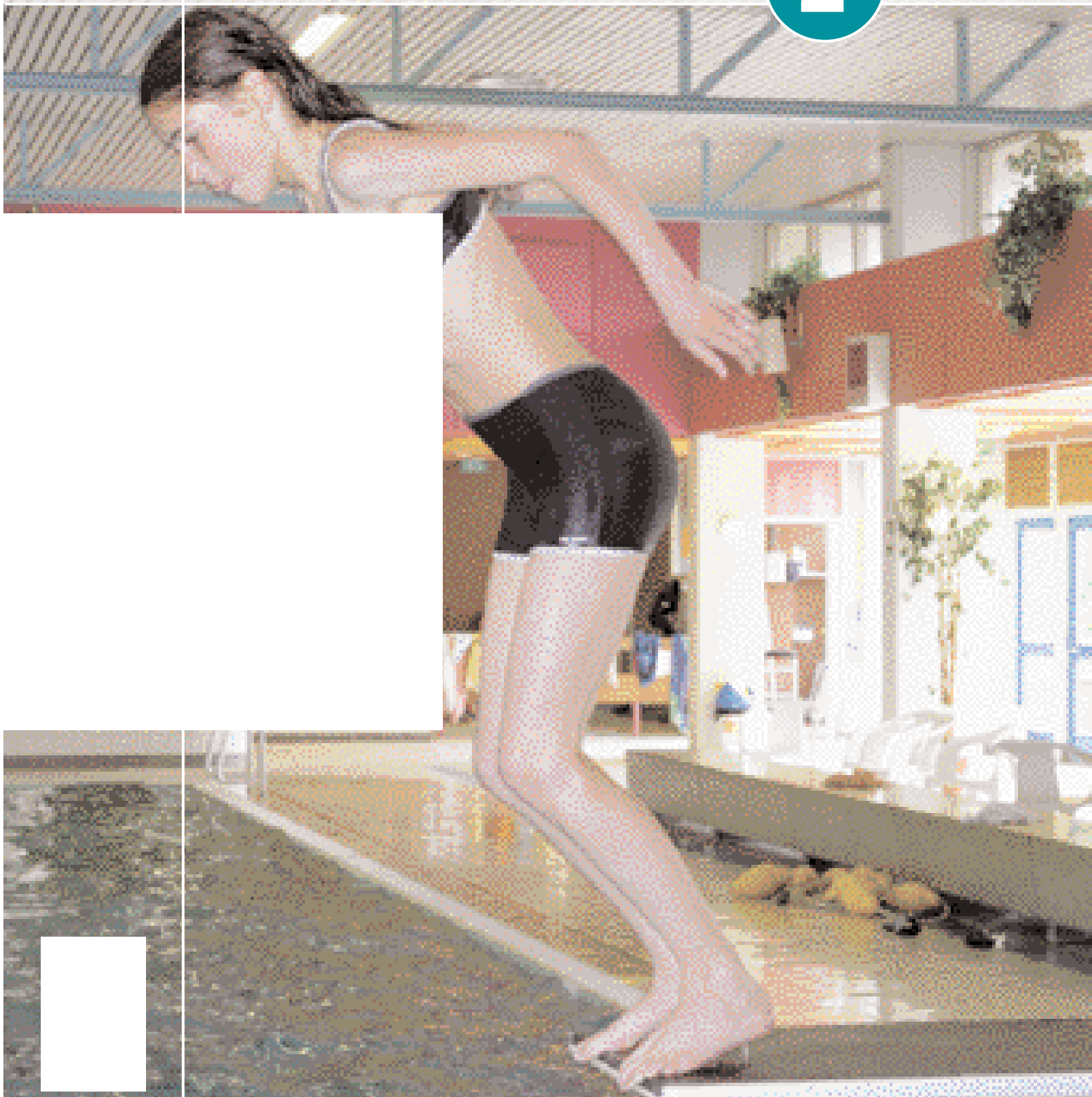
Notulen wintervergadering

FEBRUARI 2005

Nationale Sportweek

Studiedag speciaal onderwijs

2

ACTIE NIEUW bij SIDUK

Heeft u iets te vieren ...?
Afbreken, Sportdag of Slotfeest

Wij hebben voor u de aantrekkelijkste
SUPERCODE ... **CLICK & GO!**

Huur nu onze
AIRFUN AANHANGER
met **VIER** artikelen
voor slechts € 250
CLICK & GO!

Springkussens of Klimwand
tumblingbaan of Airvlak
Clickflek of Creaqbus
Babslee of Doerschietwand
Bel voor Inzo: 0348-444879
of bel SIDUK: 0566-625700

TRENOMAT SCHEIDINGSWANDEN

De nieuwste generatie zaalscheidingen
Trenomat Acoustic •

- Geluidsreductie en geluidsabsorptie in alle zaal delen door nieuw akoestisch wandmateriaal
- Ook voor renovatie en verbeteren van de akoestiek in bestaande accommodaties

De Graaf en van Stijn B.V.
Postbus 33
2420 AA Nieuwkoop
Tel: (0172) 57 97 30
Fax: (0172) 57 26 79
www.trenomat.nl
info@trenomat.nl

Deze klimmuur GRATIS op uw open dag !!!
Bel: 035-6423053

Boek uw reizen bij
PIM adventure outdoor & Travel

ZWERFSPORT OUTDOOR

LET OP: Voor al uw sportieve werkweken

**Natuurlijk
Klimmen**

Beek te nature

Ervaar de stilte van de natuur vanaf onze touw-
klimmuren in de Franse Ardennen en Duitse Elbe.

**België
Ardennen**

Eenige outdoor activiteiten als abseilen, kano-
varen, vlotterbouwen, toekosten, bivak en volop
kampvuur bouwen: perfecte samenwerkings-
vormen!

**Duitsland
Elbe**

**Frankrijk
Ardennen**

Live survival, 2de fase en cultuur

Het grootste aanbod van groepshutten en bun-
galoeparken bieden wij in Belgische Ardennen.
Locaties in het Ourthe- en Amblèveval. Tal van
mogelijkheden voor culturele excursies.

**Italië
Dolomieten
Gardameer**

Outdoor Xtreme

De outdoor activiteiten in pure zin van het
woord beleven de leerlingen in Italiaanse Dolo-
mieten en Franse Alpen: canyoning, rafting, via
ferrata, hydrospeed, tubing en kayak.

Gedurende - Dinsdag - Donnerdag - Vrijdag - Zaterdag - Zondag
www.zwerfsport.nl - info@zwerfsport.nl - Tel: 024-666070 Fax: 024-666068

INHOUD

TOPIC BOS-IMPULS

Wil je achterstanden van jeugd aanpakken, gebruik dan de BOS-impuls! Het zou zomaar een slogan uit een reclamespot kunnen zijn. Overal waar buurt, onderwijs en sport elkaar raken is er de mogelijkheid om iets te doen aan bewegingsarmoede, overlast, welzijn, gezondheid, noem maar op. In dit topic wordt vanuit de verschillende poten van de BOS-driehoek gekeken naar (te nemen) initiatieven op het gebied van sportstimulering. In het eerste artikel wordt de BOS-regeling uitgelegd, waarbij het gaat om hoe je subsidie moet aanvragen, vergoedingen enzovoort. De volgende artikelen laten zien wat er in allerlei samenwerkingsverbanden op het gebied van sportstimulering mogelijk is.

DE BOS-IMPULS / Henk Hack en Danny van Dijk 6

OPEN SCHOOLGEMEENSCHAP BIJLMER WINT RICHARD KRAJICEK AWARD / Gilbert Breuer en Kees van der Dussen 10

SPORTWEEK APELDOORN 2004 / Frank Hofland 12

PUPILLENSCHIEDSRECHTER VIA SCHOOL / Chris Mooij en Rick Oosterlaar 14

SPORTKENNISMaking VIA HET ONDERWIJS / Hans Dijkhoff en Chris Mooij 30

21

PRAKTIJK

22

KENNISMaken MET HANDBAL

De wijze waarop sportkennismaking verloopt via het onderwijs heeft de laatste tijd een behoorlijke verandering ondergaan. In samenwerking met de SLO hebben sportbonden lesmappen voor het basisonderwijs gemaakt en zijn er ook nog mappen in ontwikkeling. Deze sluiten aan op de leerlijnen uit het Basisdocument.

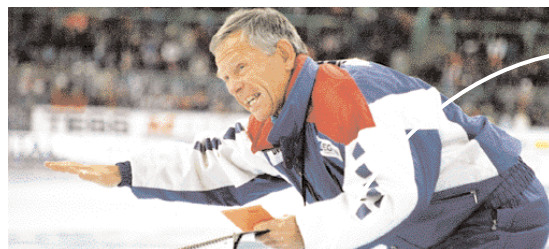
Chris Mooij

34

'SCHAATSEN IS LEUK EN NIET MOEILIK'

Henk Gemser is een duizendpoot als je in dit interview leest wat hij allemaal heeft gedaan en nog doet. En vaak heeft het wel iets met schaatsen van doen (gehad). Nu richt hij zijn pijlen op andere topsport via een functie in het bestuur van NOC*NSF. Wat zijn de drijfveren?

Ernst Hart

37

STUDIEDAG SPECIAAL ONDERWIJS

Je ziet een kind. Het speelt of het speelt juist niet. Als je werkzaam bent in het speciaal onderwijs kijk je 'met een andere bril op' naar kinderen; houdt er rekening mee dat ze anders zijn. Er zijn kinderen die bijvoorbeeld autistisch zijn. Anderen hebben last met hun lijf omdat ze overgewicht hebben. Het vereist een speciale aanpak. Collega's uit de praktijk laten zien hoe zij omgaan met hun leerlingen.

Emiel van der Haak

40

DANCERUN OPENING NATIONALE SPORTWEEK

Een week lang staat bewegen via de media extra in de belangstelling. Er wordt weer aandacht besteed aan de Nationale Sportweek. De bedoeling om meer mensen in beweging te krijgen (en te houden). De Week wordt geopend in Amsterdam met een speciale loop langs de grachten.

Hanneke van den Pol

OMSLAGFOTO: ANITA RIEMERSMA

RUBRIEKEN

Eerste pagina 5 Van het hoofdbestuur, notulen wintervergadering 16 Laatste pagina 46 Afdelingen/Agenda 47

EN VERDER

Edwin Timmers maakt de kwarteeuw net niet vol / Harry Stegeman 9 Foto-impressie Studiedag basisonderwijs /

Lars Borghouts 29 Onderhandelaarsakkoord getekend! / Jilles Veenstra 41 Tachtigjarig bestaan Fontys Sporthogeschool / Florieke Mulders

en Peter van Brunsschot 43 Sail college Port Zélande / Jeroen van Es 44

Gymnastiek Wat Hoe Waarom

Veelgebruikt praktisch leerlingenwerkboek voor lichamelijke opvoeding in de basisvorming.

216 pagina's, ISBN 90 72335 31 7, € 10,90
(vanaf 100 ex. 10% korting)

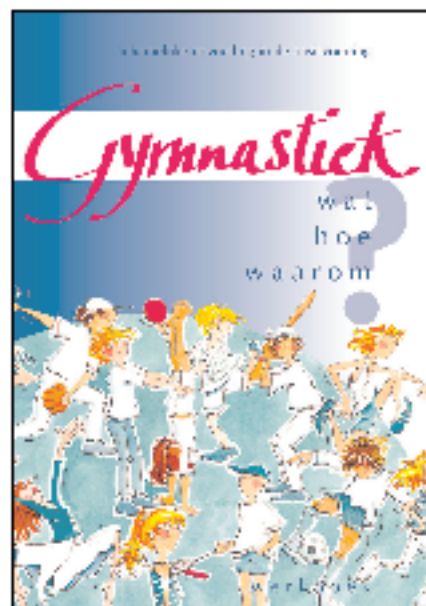
Nieuw: Gewijzigde Docentenhandleiding

De 2e gewijzigde druk van de docentenhandleiding is in 2004 verschenen. Deze handleiding sluit aan bij de 11e druk en de 12e ongewijzigde druk van het leerlingenwerkboek.

64 pagina's, ISBN 90 72335 35 x, € 19,95

Linda de Zeeuw-Van de Erve (red.) e.a.

www.janluitingfonds.nl

Jan Luiting Fonds

Studie- en publicatiefonds van de
Koninklijke Vereniging van Leraren
Lichamelijke Opvoeding (K.V.L.O.)

Bureau: Zinzendorfflaan 9, 3703 CE Zalt
Postadres: Postbus 398, 3700 AJ Zalt
Fax: 080-6912310 E-mail: alg@klon.nl

GELD BESPAREN IS OOK EEN SPORT

Met het AXA collectieve contract
(alleen voor KVLO-Leden)
kunt u zich flink wat besparen!

Al jaren verzorgt ons kantoor voor KVLO-Leden een aantal collectieve verzekeringen. In samenwerking met AXA kunnen we nu een compleet collectief pakket aanbieden, waarin zowel de voornaamste schadeverzekeringen als een ziekte-kostenverzekering opgenomen zijn.

Per verzekering geldt een korting van 15% tot 35%. Worden er meerdere verzekeringen in combinatie gesloten, dan wordt bovendien ook nog een aantrekkelijke premiekorting verleend die kan oplopen tot 10% over het totale verzekeringspakket.

BEL VOOR MEER INFORMATIE: 020-4560088

FINANCIËEL ADVIES CENTRUM
POSTBUS 9030
1180 MA AMSTELVEEN
FAX: 020-4415837

Autoverzekering
Motorverzekering
Ouderverzekering
Ziektekostenverzekering
Opstalverzekering
Inboedelverzekering
Glasverzekering
Aansprakelijkheidsverzekering
Rechtsbijstand
Ongevalsverzekering
Doerlopende reisverzekering
Staf/Toeramaarverzekering
Plaziervaartverzekering
Kostbaarhedenverzekering

RECHT OP EEN VEILIGE GYMLES

EERSTE PAGINA

DOOR GERT VAN DRIEL

In de afgelopen week zijn in meerdere dagbladen artikelen verschenen over het grote aantal ongelukken van leerlingen tijdens de lessen lichamelijke opvoeding en schoolsport. De krantenkoppen logen er niet om: 'EHBO vol slachtoffers gymlessen' (Eindhovens dagblad) en 'Actie tegen gevaren van gymles' (Stentor, Zwolsche Courant). Aanleiding vormt de publicatie van een onderzoek van de Stichting Consument en Veiligheid naar 'Ongevallen tijdens bewegingsonderwijs'. Volgens de onderzoekers ontstaan jaarlijks 110.000 letsels. Hiervan wordt ongeveer de helft medisch behandeld. Ongeveer 15.000 leerlingen worden behandeld op een afdeling voor spoedeisende hulp van een ziekenhuis.

Indrukwekkende aantallen, die vragen om een serieuze aandacht van de beroepsgroep, directies van scholen en leraren. (Mogelijke relativering: het is 20% van alle ongevallen die plaatsvinden bij het totaal van alle beweegactiviteiten van jongeren in onderwijs en sportvereniging.)

De eerste vraag die daarbij opdoemt is: hoe veilig kan de les lichamelijke opvoeding eigenlijk zijn? In een toelichting zegt één van de onderzoekers hierover: 'Spelen en stoeien horen bij het leven van een kind. Je kunt ze moeilijk opsluiten'.

En daarmee is een belangrijk beroepsdilemma voor de leraar lichamelijke opvoeding geschetst. Goede lichamelijke opvoeding moet als een leervak worden gegeven. En bij dat leren bewegen hoort dat kinderen hun bewegingsmogelijkheden en grenzen verkennen. Het betekent dat de leraar, als pedagoog en als bewegingsdidacticus, aan de hand van het gedrag van leerlingen in de verschillende bewegingssituaties moet inschatten waar risico's genomen kunnen worden en waar deze absoluut verboden moeten worden. Voortdurend observeren en inschatten van de effecten van slagen en mislukken moeten leiden tot de keuze van leersituaties die liggen in 'de zone van naastgelegen ontwikkeling' (Vygotsky) en waarbij een zo optimaal mogelijke veiligheid kan worden geboden.

Een extra complicerende factor is de omvang van groepen (30 leerlingen is geen uitzondering), waarin lichamelijke opvoeding gegeven wordt. Zo moet er zowel rekening gehouden worden met het groepsniveau als daarbinnen met de individuele niveaus van leerlingen.

Wanneer ondanks zorgvuldigheid in de omgang met deze risico's toch een ongeval plaatsvindt dan is dat in eerste instantie voor de betreffende leerling een ernstige zaak die vanuit de school de grootste mogelijke aandacht verdient. Maar ook de leerkracht onder wiens verantwoordelijkheid het ongeluk plaats vond, kan veel last hebben van het gebeurde.

Gezien de ernst van deze zaak is het goed dat er onderzoek gedaan wordt in deze. Vanuit de KVLO hebben wij erop aangedrongen om aanvullend onderzoek te doen naar de toedracht van ongevallen. Een artikel hierover zal binnenkort in ons blad verschijnen.

Leerlingen hebben er recht op dat de situaties in en rond de lessen lichamelijke opvoeding zo veilig mogelijk worden ingericht.

Drie belangrijke punten van aandacht die de veiligheid in elk geval bevorderen zijn:

- 1 zorg voor goed opgeleide leraren lichamelijke opvoeding en vakspecialisten. Door de juiste pedagogische en didactische beslissingen kan een zo veilig mogelijk bewegingsklimaat worden geschapen. Daarnaast is actuele kennis over belastbaarheid van leerlingen en kennis en vaardigheid op het gebied van 'eerste hulp' noodzakelijk
- 2 zorg voor veilige en ruime accommodaties. Gladde en/of harde vloeren, ruwe wanden, uitstekende voorwerpen of materialen en slechte akoestiek zijn risicofactoren. Uit onderzoek is gebleken dat schoonmaak en onderhoud van sportaccommodaties veel te wensen over laten
- 3 zorg voor een verantwoorde groepsgrootte. Het aantal leerlingen per vierkante meter waaraan gelijktijdig wordt lesgegeven is in Nederland erg hoog, waardoor de kans op botsingen in de les toeneemt.

COLOFON

LICHAMELIJKE OPVOEDING is een uitgave van de Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO)

Redactie: Hans Dijkhoff (*eindredacteur*) Jacqueline Tangelder (*redactiemedewerkster*) **Redactieraad:** Harry Stegeman (vz), Hilde Bax, Marianne van Bussel-Schippers, Bert Boetes, Lars Borghouts, Danny van Dijk, Ernst Hart, Maarten Massink, Chris Mooij, Eric Pardon. **Redactieadres:** KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist tel.: 030 6920847, e-mail: redactie@kvlo.nl **Abonnement Lichamelijke Opvoeding:** Jaarabonnement € 55,- (buitenland € 80,-) Losse nummers € 3,- (excl. verzendkosten) **Handelsadvertenties:** Bureau Van Vliet BV, Passage 13-21, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort. Tel.: 023 5714745, fax: 023 5717680 e-mail: zandvoort@bureauvanvliet.com www.bureauvanvliet.com **Verslijningsdata 2005:** 21 jan., 11 feb., 11 maart, 1 april, 29 april, 20 mei, 17 juni, 8 juli, 19 aug., 9 sep., 30 sept., 21 okt., 18 nov., 9 dec. **Druk:** Drukkerij Giethoorn Ten Brink, Postbus 41, 7940 AA Meppel. Tel.: 0522 855111. **Vormgeving:** FIZZ new media solutions, Stationsweg 29, 7941 HC Meppel. Tel.: 0522 246162. **DTP:** Jan Ottens, Drukkerij Giethoorn Ten Brink. Aanbidding en plaatsing van teksten en foto's houdt tevens mogelijk gebruik op de KVLO-website in, uiteraard met vermelding van auteur en fotograaf. Overname van artikelen is alleen toegestaan met bronvermelding en na goedkeuring van de auteur. De redactie is verantwoordelijk voor de samenstelling. Niet alle artikelen behoeven de (volledige) instemming van de redactie te hebben. Mededelingen vanwege de vereniging en artikelen, die het beleid van de vereniging raken, zijn voor verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur. **Dagelijks bestuur KVLO:** G. van Driel, voorzitter mw. drs. B. Zandstra, secretaris mw. M. G. van Bussel-Schippers, penningmeester e-mail: bestuur@kvlo.nl **De afdeling rechtspositie is dagelijks bereikbaar van 12.30 tot 16.30 uur** Bezoekadres: Zinzendorflaan 9. e-mail: irp@kvlo.nl Ledenadministratie, abonnementen en personeelsadvertenties: KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist. tel.: 030 6920847, fax: 030 6937676 e-mail: ledenadm@kvlo.nl www.kvlo.nl Opzeggingen dienen aangetekend te geschieden vóór 1 december van het lopende jaar (kandidaatleden vóór 1 augustus). De opzeggingen worden door de KVLO bevestigd. Contributie KVLO (excl. afdelingscontributie): Op basis van bruto inkomen 2004 meer dan € 15.000, schaal 1: € 145,- € 8000 - € 15.000, schaal 2: € 95,- gepensioneerden, schaal 3: € 57,- minder dan € 8000, schaal 4: € 57,- kandidaatleden, schaal 5: € 30,- **Secretariaat Thomas Groepering:** Drs F. Huijboom, P. Potterstraat 26, 5143 GX Waalwijk, tel.: 0416 333022, e-mail: fred.huijboom@wxs.nl **ISSN-nummer: 0024-2810**

BOS-IMPULS

VERSTERKING VAN HET VAK LO OF EEN BUITENSCHOOLSE ONTWIKKELING?

DE BOS-IMPULS

Sinds oktober 2004 heeft het ministerie van VWS een tijdelijke stimuleringsregeling Buurt, Onderwijs, Sport afgekondigd. Met deze BOS-impuls wil de rijksoverheid alle gemeenten stimuleren om achterstanden op het gebied van welzijn, opvoeding, onderwijs, gezondheid en sport en bewegen van jongeren tussen 4-19 jaar aan te pakken. Bovendien is de regeling bedoeld om overlast door jongeren tegen te gaan. Terwijl gemeenten de aanvrager dienen te zijn, kruist de BOS-impuls nadrukkelijk het pad van de scholen. Wat is de kern van de regeling en vooral hoe kan het vak LO erop inspelen? Door: Henk Hack en Danny van Dijk

DOEL EN MIDDEL BOS-IMPULS

Met de BOS-impuls wil het ministerie verschillende soorten achterstanden van jeugdigen aanpakken. Achterstand op het gebied van sport en bewegen is er een van. Bewegingsarmoede dus, in de breedste zin van het woord. Tegelijk wordt sport en bewegen als een middel beschouwd om de diverse

Niet hangen maar sporten

FOTO: JACQUELINE TEN HAVE

achterstanden te verminderen. Zo'n aanname legt nogal wat druk, is het ook waar te maken?

Een fragment uit de toelichting op de BOS-impuls van het ministerie van VWS maakt dit duidelijk: 'De stimuleringsmaatregel maakt het mogelijk om gemeenten een specifieke uitkering te verlenen ten behoeve van een meerjarig BOS-project. Gemeenten worden gestimuleerd om activiteiten te organiseren die helpen de achterstanden te verminderen en overlast te bestrijden. Deze activiteiten zijn een onderdeel van een samenhangend pakket dat aansluit bij de dagindeling van jeugdigen, arrangement genoemd. Sport is belangrijk als een maatschappelijk geaccepteerde en ondersteunende vorm van recreatie met positieve effecten op de sociale cohesie in buurten en wijken, op persoonlijke vorming van jeugdigen en levert een bijdrage aan gezondheidsbevordering'.

Tevens staat in het besluit, artikel 3, sub d: 'Een BOS-project bevat in ieder geval sport- of beweegactiviteiten' (zie kader BOS-impuls in het kort).

Deze beide fragmenten geven helderheid over het doel van de BOS-impuls en tevens over het voorgeschreven middel. Het rijk wil dat sport en bewegen ingezet wordt om maatschappelijke effecten te realiseren. Een groot deel van de vakgenoten vraagt zich af wat het vak LO hiermee van doen heeft, een kleiner deel haakt direct af en weer een ander deel weet allang hoe het vak een rol speelt. Misschien omdat hun school middenin een 'erkende' achterstandswijk staat, misschien omdat ze werkzaam zijn in een brede school, misschien omdat ze weten wat de georganiseerde sport te bieden heeft. Het staat ieder natuurlijk vrij om de BOS-impuls te beschouwen als een buitenschoolse ontwikkeling. Maar gesteld dat BOS 'iets van de school' is, dan ligt de uitnodiging anders. Kan LO leidend en initiatiefrijk zijn in het opzetten en uitvoeren van BOS-arrangementen?

DE BUURT EN DE SCHOOL?

De BOS-impuls vraagt om een aanpak op wijk- en buurtniveau. De gemeenten worden gevraagd om projectgebieden

FOTO: JACQUELINE TEN HAVE

Naschoolse sport op de OSB

op wijkniveau aan te geven waar zich achterstanden voordoen. Scholen voor basisonderwijs zijn veel sterker met de buurt verbonden dan scholen voor voortgezet onderwijs. In een BOS-aanvraag zijn beide mogelijk. Achterstanden manifesteren zich in de leeftijd van voortgezet onderwijs maar de basis daarvan is al op jongere leeftijd gelegd, zo redeneert het ministerie. In positieve zin is dat ook waar, jong geleerd is tenslotte oud gedaan.

In veel gemeenten zijn al ervaringen opgedaan met de samenwerking tussen school en sport. Introductie- en kennismakingstrajecten met sportverenigingen uit de omgeving van de school komen veel voor. Het landelijke project School & Sport laat zien dat heel veel scholen de weg van samenwerking met de sport zijn ingeslagen en met succes. De leerlingen kunnen buiten of binnen de school en onder schooltijd ervaringen opdoen met takken van sport.

Door de ontwikkeling van brede scholen staan scholen niet op zichzelf, maar zijn ze steeds vaker ingebed in samenwerkingsverbanden met welzijnsinstellingen, cultuur en bijvoorbeeld buitenschoolse (sportieve) opvang. Ruim de helft van de gemeenten werkte in 2003 aan of met één of meerdere brede scholen. Een veel geringer aantal brede scholen heeft een doortimmerd sport- en beweegplan. Helaas hebben niet

alle brede scholen voor primair onderwijs een vakleerkracht in dienst (29% niet!, NISB-Oberon, 2004). Er valt nog veel te verbeteren. De BOS-impuls kan een financiële bron zijn om brede scholen te laten groeien tot sportieve brede scholen. De setting van de brede school is feitelijk al ingericht om jeugdigen op verschillende terreinen aan te spreken. Waar een brede school een prima setting kan zijn, zijn er daarnaast tal van mogelijkheden om in BOS-arrangementen als LO te participeren. Zonder uitputtend te zijn enkele voorbeelden:

- sportieve opvang: buitenschoolse, naschoolse en zelfs tussenschoolse sportieve activiteiten die vooral aan kwaliteit winnen zodra een HBO-opgeleide het aanbod coördineert en programmeert. Het project 'Binnen- en buitenschoolse leerlijnen' geeft hiervoor handvatten
- sport in de buurt, samenwerking met sportbuurtwerk in de omgeving van de school of op het schoolplein waardoor de cohesie met de buurt toeneemt. Een project als 'Whoznext' bevordert participatie van jeugdigen in en ook rond de school
- gezondheid en actieve leefstijl bevorderende activiteiten in samenwerking met GGD, zoals bijvoorbeeld 'Kies voor hart en sport'

- beweegmanagement, het sturen en stimuleren van de samenwerking tussen de verschillende aanbieders van sport en bewegen, onder leiding van een docent LO.

Deze voorbeelden komen in de praktijk al voor, de een meer dan de ander. Ze hebben met elkaar gemeen dat ze het lesrooster overstijgen. Het gaat om meer dan alleen de lessen LO. De lessen LO kunnen vanzelfsprekend en bij voorkeur, wel aansluiten op deze projecten. Dan versterken LO en BOS-arrangementen elkaar.

Uit de aanvragen van gemeenten die het ministerie heeft ontvangen per 15 december 2004, blijkt dat veel gemeenten het onderwijs een stevige rol toedichten. De kwaliteit, professionaliteit en de continuïteit die het onderwijs te bieden heeft, zijn een belangrijke overweging om de kiezende voor de school als BOS-partner. Tevens is de school de belangrijkste plaats om de doelgroep te bereiken.

SAMENWERKINGSKANSSEN VERZILVEREN

BOS-arrangementen prikkelen tot samenwerking en kunnen niet slagen zonder duurzame samenwerking. Samenwerking moet echter concrete invulling krijgen, in de vorm van heldere afspraken op verschillende gebieden. Als dat niet gebeurt, loert het gevaar dat samenwerking afzwakt tot wederzijds informeren. Hieronder een vijftal veel voorkomende samenwerkingsgebieden, waarin de rol van de school prominent kan zijn:

- *uitwisseling van kader en deskundigheid*, wat wellicht kan leiden tot geformaliseerde duale aanstellingen in buurt, onderwijs en sport, of eenvoudiger, het aanbieden van sportclinics door een (top)sporter
- *wederzijds beschikbaar stellen van ruimte en accommodatie*, van schoolpleinen, buurt(mede)gebruik van sportvelden, etc.
- *dagindeling*, afstemmen van openingstijden, aanvangstijden en lesroosters in buurt, onderwijs en sport
- *gezamenlijke (organisatie)structuur*, van een overlegplatform buurt, onderwijs, sport tot een volwassen vorm van beweegmanagement. Ook een brede school kan zo'n structuur bieden
- *bundeling van financiële middelen*, zowel samensmelten van gemeentelijke budgetten uit verschillende sectoren als bijvoorbeeld reductie van lidmaatschap van sportverenigingen voor scholieren.

TOT SLOT

De vraag is niet of scholen in BOS-arrangementen een rol kunnen spelen, maar vooral in welke mate de school gaat participeren. Dat hangt deels van u af. Het is wel zaak om aan te geven wat u daar vervolgens voor nodig heeft om de rol te vervullen die u wenst te vervullen. Wees niet te bescheiden, BOS heeft de school hard nodig.

- doel	wegnemen achterstanden bij jeugdigen en verminderen overlast in de buurt door jongeren
- doelgroep	4-19 jarigen
- looptijd regeling	tot 2011
- aanvraagdata	15 december 2004, 1 april 2005, 1 april 2006
- looptijd projecten	tenminste twee jaar, maximaal vier jaar
- beschikbare subsidie	50% van de projectkosten, maximaal 200.000 euro per project, maximaal vijf projecten per gemeente
- aanvragers	de gemeenten
- criteria	deelname sport-, onderwijs- en buurtorganisaties, aansluiting bij intersectoraal gemeentelijk beleid, aanbieden bos-arrangementen, tenminste sport- en beweegactiviteiten
- beoordeling aanvraag	ministerie van VWS
- ondersteuning aanvraag	Ondersteuningsnetwerk BOS-impuls (www.bosimpuls.nl).

BOS-impuls in het kort

BOS-IMPULSDAG

Op 24 februari 2005 wordt een landelijke BOS-impulsdag georganiseerd in Ridderkerk. Tijdens deze dag wordt informatie gegeven over de BOS-subsidieregeling.

Verder worden workshops gegeven, waarin o.a. aan de hand van praktijkvoorbeelden, deels afkomstig uit het Europees jaar van Opvoeding door Sport, wordt aangegeven hoe op lokaal niveau projecten kunnen worden opgezet en die gemeenten kunnen inspireren tot het doen van een gerichte subsidieaanvraag. Ook wordt ingegaan op het in kaart brengen van achterstandssituaties en het meten van resultaten en effecten bij de uitvoering van BOS-projecten. Voor meer informatie over deze BOS-impulsdag, o.a. voor wie zich wil aanmelden: www.bosimpuls.nl

De auteurs, drs. H. Hack adviseur BOS-impuls en drs. D.J. van Dijk, programmamanager buurt, onderwijs, sport, zijn beiden werkzaam bij NISB, Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (www.nisb.nl)

CORRESPONDENTIE: danny.vandijk@nisb.nl

KVLO

AFSCHEID VAN DE REDACTIE

EDWIN TIMMERS MAAKT DE KWART EEUW NET NIET VOL

Het zal de zeer oplettende lezer zijn opgevallen: de naam Edwin Timmers staat niet meer in het colofon bij het rijtje redactieraadsleden.

Dat is wel even wennen. Want u moet zich realiseren dat hij in 1981 door prof. dr. Klaas Rijdsdorp, de toenmalige redactievoorzitter, werd binnengehaald en dus bijna een kwart eeuw meewerkte!

Door: Harry Stegeman

En niet zo zuinig meewerkte ook: er was geen jaargang of Edwin Timmers zorgde wel voor zo'n vier, vijf, zes doorgaans lijvige eigen bijdragen. Over vakwerkplanontwikkeling, ontwikkelend spelonderwijs, omgaan met verschillen, onderwijsresearch, evalueren, voetbal, spelen met principes, boksen, sportoriëntatie en -keuze, leermiddelen, krachtige leeromgevingen, vaksectiemanagement, zelfstandig leren samenwerken,... Tja, waarover eigenlijk niet? We hebben ze ooit eens geteld, de pagina's die hij schreef en kwamen op een aantal waarmee met het grootste gemak een volledige jaargang zou kunnen worden gevuld...

PRODUCTIEF

Maar behalve dat hij zelf veel schreef, initieerde en coördineerde hij menige rubriek en tal van themanummers en 'topics'. Om over de vele vakcollega's die hij tot schrijven van artikelen aanzette maar te zwijgen. We maken ons sterk dat de *Lichamelijke Opvoeding* in haar 93-jarig bestaan geen productiever redactielid heeft gekend.

En dan te bedenken dat hij ook in andere tijdschriften publiceerde en er ook nog eens een tiental boeken van zijn hand van de persen rolde, waaronder, vorig jaar, een kloeke dissertatie! Allemaal publicaties die, zoals hij zelf ergens schrijft, 'tot doel hebben een vakdidactische praktijktheorie te presenteren en te ontwikkelen, die kan worden toegepast door vakdocenten, sporttrainers/-coaches en ALO-studenten'. De ontwikkelingslijn in de reeks geschriften loopt van het ontwerpen van een specifieke speldidactiek en toepassingen door leerlingen via een meer algemeen toepasbare bewegingsdidac-

tiek naar een opleidingsdidactiek.

O ja, tussen de bedrijven door studeerde Edwin Timmers ook nog pedagogiek en onderwijskunde en was hij leraar lichamelijke opvoeding, opleidingsdocent, corrector, afdelingsdirecteur, onderwijsontwikkelaar, onderzoeker, voetbaltrainer en zeer actief sporter. Hij is momenteel nog altijd opleider op het Instituut voor Sportstudies van de Hanzehogeschool, zeg maar de 'nieuwe' ALO.

Het was dan ook zeer terecht dat het hoofdbestuur hem, pleitbezorger bij uitstek voor het vak, bij zijn afscheid van de redactie de erepenning van de KVLO uitreikte.

WENNEN

Het is voor u even wennen om de naam Timmers niet meer in het colofon tegen te komen. Maar u begrijpt, voor de redactie is het een aderlating van jewelste! Edwin vond het na drieëntwintig jaar redactielidmaatschap meer dan welletjes. Je moet er per slot een keer mee stoppen. Maar wij zitten er wel mooi mee.

Gelukkig stopt hij nog lang niet met werken - hij is pas zestig - en is hij ook nog lang niet uitgeschreven. U zult ze in dit blad blijven tegenkomen, zijn kenmerkende, altijd op de concrete onderwijspraktijk gerichte maar tegelijkertijd theoretisch grondig doorwrochte bijdragen. Dat is een pleister op de wonde. Edwin, zeer veel dank!

«

CORRESPONDENTIE: redactie@kvlo.nl

BOS-IMPULS

EEN MOOI PROGRAMMA

OPEN SCHOOLGEMEENSCHAP BIJLMER R V

Op 13 december won de Open Schoolgemeenschap Bijlmer (OSB) de Richard Krajicek Award en mocht in

Den Haag naast de trofee ook een bedrag van € 10.000 in ontvangst nemen uit handen van staatssecretaris

Ross van VWS en Richard Krajicek. Door: Gilbert Breuer en Kees van der Dussen

De Award is ingesteld voor scholen en instanties die lichamelijke opvoeding en sport op een bijzondere manier gebruiken om aandacht te vragen voor zaken als gezondheid, sociale vaardigheden, normen en waarden, integratie en respect. Dit in het kader van het Europese Jaar van Opvoeding door Sport, uitgeroepen door de Europese Unie. Richard Krajicek zelf trad als juryvoorzitter op voor het selecteren van de beste educatieve sportactiviteit.

EEN SWINGENDE BREDE SCHOOL MET EEN DUIDELIJK SPORTIMAGO

De Open Schoolgemeenschap Bijlmer (OSB) is een school die leerlingen veel wil bieden op sociaal, cultureel en sportief gebied. De OSB eindigde eerder dit jaar als derde tijdens de verkiezing van de Sportiefste School van Nederland.

De OSB is een multiculturele school in Amsterdam ZO (Bijlmermeer) met 46 nationaliteiten. Ruim tweederde sluit af met het vmbo-diploma en iets minder dan een derde met een havo- of vwo-diploma. Het onderwijsconcept van de

school is gericht op het aanbieden van geïntegreerd voortgezet onderwijs. In een tijd van segregatie wil de OSB in haar onderwijs nastreven: de integratie van verschillen en is op alle niveaus gericht op samenwerking, verantwoordelijkheid en respect. De ontmoeting van verschillen is juist een krachtige impuls voor ontwikkeling, zowel op lichamelijk als op cognitief gebied. Het is een onderwijsconcept dat in de praktijk goed voldoet, mede door het grote aanbod aan naschoolse activiteiten, waar sport een zeer belangrijke rol in speelt.

Doel is onder andere ook om de samenwerking tussen de school en sportverenigingen te bevorderen. Om 15.00 uur gaat op de OSB de bel en mogen de leerlingen naar huis. Maar een groot deel blijft op school. Ze kunnen op allerlei gebied actief zijn: muziek, toneel, mode, techniek en vooral veel sport; heel veel verschillende soorten sport. Deze clubs zijn onder andere een middel voor sociale integratie, het stimuleert een actieve leefstijl en opent mogelijkheden voor contacten in de wijk, waardoor een hechte samenwerking ontstaat tussen buurt, onderwijs en sport. In samenwerking met 'Top-score Amsterdam' (dit is een product van het team sportstimulering van de afdeling Sport en Recreatie Amsterdam), biedt de OSB haar leerlingen een breed sport- en spelaanbod aan. Zo kunnen leerlingen zich bijvoorbeeld inschrijven voor voetbal, basketbal, American football, cheerleaden, streetdance, klimmen, fitness, tafeltennis, zwemmen, tennis, badminton, atletiek, kussol-won en turnen.

Deze sporten worden gegeven door ei-

gen docenten bewegingsonderwijs met een specialisme, door hoog gekwalificeerde trainers van bijvoorbeeld de Amsterdam Admirals en de Astronauts en door trainers van clubs en verenigingen. Deze laatsten zijn zeer belangrijk in verband met de doorstroming van onze leerlingen naar de betreffende sportclub.

Naast de wekelijkse trainingen worden de deelnemende leerlingen ook verschillende highlights geboden. Zo worden onderlinge toernooien met andere scholen georganiseerd, de Mission Olympic finals aan het eind van het jaar, het bezoeken van wedstrijden van bijvoorbeeld Ajax, de Astronauts, de Amsterdam Admirals, dance battles, rondleidingen in de Arena, klimmen in verschillende klimcentra in Nederland, een bezoek aan het tennistoernooi in Rotterdam of het halen van verschillende zwemdiploma's.

DEELNAME AAN DE RICHARD KRAJICEK AWARD

Een logisch gevolg was dat de school, met zijn enthousiaste vakgroep, zich inschreef voor de RK-Award.

Om in aanmerking te komen voor de prijs, moet het sportaanbod (mede) tot doel hebben om kinderen en jongeren iets bij te brengen over:

- een actieve en gezonde leefstijl (thema gezondheid)
- actieve deelname aan de maatschappij (thema integratie)
- sociale vaardigheden (omgangsvormen) en regels (thema waarden en normen).

Het feit dat de leerlingen zelf actief zijn bijvoorbeeld als bedenker, organisator of als begeleider van bijvoorbeeld toer-

Huldiging

FOTO: JACQUELINE TEN HAVE

ME R WINT DE RICHARD KRAJICEK AWARD

FOTO: JACQUELINE TEN HOVE

De LO2-klas

- De OSB kwam bij de jury over als een voor de leerlingen zeer prettige omgeving om in te leren en zich te ontwikkelen. Deze uitstekende leeromgeving wordt onder andere gecreëerd door de uitgebreide mogelijkheden om aan sport en cultuur mee te doen.
- Het is volgens de jury een degelijk opgezet geheel aan activiteiten, waarbij sport binnen- en buitenschools verweven wordt. Bovendien hebben leerlingen een duidelijke stem en inbreng in het geheel en bestaat er onder de leerkrachten volop enthousiasme en draagvlak. Dat uit zich in hun actieve bijdrage in begeleiding en organisatie.
- Opvallend vindt de jury ook de deelname van oud-leerlingen die als trainers/coaches de sportlessen verzorgen aan de jongeren. De jury is van mening dat dit uitstekende voorbeeld van 'opvoeding door sport' ook voor andere middelbare scholen als inspiratiebron kan dienen.

Gedeelte juryrapport

nooien speelde bij de nominatie ook een grote rol.

Zestig inzenders (scholen, sportclubs, buurthuizen enz.) dongen mee naar de nominatie, die 'duidelijk maakten dat er op veel plekken in Nederland velen (professionals, vrijwilligers, ouders, buurtbewoners en niet te vergeten de jeugd!) actief zijn met sportactiviteiten die een meerwaarde voor de jeugd hebben'. Achterliggende gedachte: sport is een middel om de fysieke, mentale en sociale vaardigheden van kinderen en jongeren te helpen ontwikkelen.

Er waren dus prijzen te winnen, die weer geïnvesteerd konden worden in nieuwe sportactiviteiten. Tevens werden

alle inzendingen opgenomen in een databank, als voorbeeld en inspiratie voor anderen.

Op 23 november bezochten de juryleden de OSB. Na de ontvangst door de vaksectie werd een kort rondje langs de gymzalen en door de school gemaakt, waarna men naar een andere ruimte ging. Daar een wachtte een delegatie hen op. Na het rondje voorstellen, werd via een korte videoclip en een powerpointpresentatie de OSB met zijn veelzijdige activiteiten en naschools sportaanbod duidelijk neergezet. Vervolgens werden van alle kanten vragen gesteld en beantwoord. Vervolgens werd een rondje gemaakt langs de sportclubs. De jury kon met eigen ogen

zien dat hetgeen zo mooi op papier staat ook daadwerkelijk gebeurt. Ook hier werden veel vragen gesteld aan de begeleiders, leerlingen en trainers. Op 24 november kwam Richard Krajicek samen met Erik van Veen (zijn manager) de school bekijken. Ook toen werden verschillende naschoolse sportclubs bezocht en ging de sportklas met de oud-Wimbledonkampioen op de foto.

Tijdens het vragenuurtje met een andere OSB-delegatie, werd meer over de school, zijn functie in de wijk en schoolorganisatie gesproken.

Twee dagen van ontvangsten en rondleidingen waren voldoende om de jury te overtuigen, want op 13 december mocht de school in Den Haag, in aanwezigheid van alle vertegenwoordigers van de genomineerden en ambtenaren van VWS en OCW, de Award in ontvangst nemen uit handen van staatssecretaris mevrouw C. Ross-van Dorp en Richard Krajicek. Het leverde de school ook nog eens 10.000 euro op. En het juryrapport liegt er niet om!

Een kroon op het werk van een goeddraaiende schoolorganisatie, een krachtig team, een enthousiaste vakgroep en swingende leerlingen, die met veel plezier de school doorlopen.

OCW en NOC*NSF, die belast zijn met de realisering van het plan 'School en sport samen verder' moeten maar eens in de Bijlmer komen kijken! «

CORRESPONDENTIE:

Open Schoolgemeenschap Bijlmer

Tel.: 020 690 9050

E-mail: osb@openschoolgemeenschapbijlmer.nl

BOS-IMPULS

HET GAAT GEWOON OM VEEL BEWEGEN

SPORTWEEK APELDOORN 2004

In 2004 werd een landelijke oproep gedaan om een sportweek te organiseren met als doel om mensen zoveel mogelijk aan het sporten en bewegen te krijgen. De Nationale Sportweek is dé week in het jaar waarin sport extra onder de aandacht van elke Nederlander wordt gebracht. Dit kan dienen als voorbeeld voor de te organiseren week voor dit jaar. Door: Frank Hofland

Eigenlijk weten we wel dat sporten leuk en gezond is en ook dat het integratie en sociale contacten bevordert. Toch zijn nog steeds niet genoeg Nederlanders voldoende sportief actief (n.b. 60% van de volwassenen haalt de beweegnorm* niet). Daarom is onder andere de Nationale Sportweek in het leven geroepen. Doordat buurt, onderwijs en sport hierbij samenwerken, creëer je een breed draagvlak.

In Apeldoorn heeft ACCRES deze sportweek opgepakt en georganiseerd. Naast de landelijke slogan: 'Kijken is goed, meedoen is beter' heeft Apeldoorn ingezet op de volgende aspecten:

- doe mee, actief, kom in actie
- sporten is leuk
- sporten is cool
- bewegen is gezond
- sporten is gezellig.

OPZET

De Sportweek Apeldoorn werd natuurlijk net als de Nationale Sportweek gehouden in de periode 9 tot en met 18 april 2004. Een periode rond de paasdagen met veel vrije tijd voor de inwoners van de stad maar ook een periode waarin scholen slechts vier dagen geopend zijn.

Een speciaal voor de sportweek in het leven geroepen projectgroep bestond uit de geledingen van buurt, onderwijs en sport.

Apeldoorn heeft gekozen voor een centrale openings- en slotmanifestatie van de Sportweek Apeldoorn. Samenwerking met scholen en sportclubs, grote PR en een sportkaart.

OPENING

Op vrijdag 9 april een centrale opening van de Sportweek Apeldoorn. Na een officiële opening door de wethouder van sportzaken zijn er in en om de sporthal Mheenpark verschillende sportieve mogelijkheden.

In de hal van de sporthal is ook een informatiestand ingericht en bestaat de mogelijkheid om de sportkaart te laten stickeren (daarover later meer) en kan men darten.

Omdat het op Goede Vrijdag valt zijn veel mensen vrij en hadden we gerekend en gehoopt op een grotere opkomst. Ech-

ter blijktbaar zijn de koopshows, autoshow's en meubelboulevards op zo'n dag nog belangrijker dan sport. Maar de aanhouder wint en het komend jaar zal het ongetwijfeld drukker worden na het succes van 2004.

DE SPORTKAART

Om het beweeggedrag tijdens de Sportweek Apeldoorn in beeld te krijgen is de sportkaart ontwikkeld. Een sportkaart waarop de deelnemer via stickers zijn sportgedrag in beeld krijgt. Voor elke sportactiviteit waaraan de deelnemer in de sportweek deelneemt ontvangt hij/zij een sticker. Bij voldoen de stickers (zie beweegnorm) kan na de sportweek bij één van de deelnemende sportzaken een cadeautje of korting worden ontvangen.

Op de sportkaart staan vier categorieën vermeld, te weten:

- schoolsport (gymlessen of schoolsport toernooien in die week)
- sportvereniging (trainingen en wedstrijden)
- vrije sport/instuiven (kennismaking bij andere sporten)
- speciale activiteiten (kick-off, sportmarathon en slot).

Bij minimaal vier stickers in één categorie of minimaal drie stickers in drie verschillende categorieën ontvangt de deelnemer een attentie of korting.

EIGEN WEBSITE

Speciaal voor de Sportweek Apeldoorn is er gekozen om een eigen website in te richten. Op www.sportweekapeldoorn.nl en www.accresapeldoorn.nl konden de Apeldoorners inzicht krijgen in alle facetten van de sportweek. Het doel werd uitgelegd, de werking van de sportkaart, de activiteiten en waar men informatie kon inwinnen.

De website werd door bijna 4.500 unieke bezoekers bezocht, waarbij de activiteiten ruim 5.700 keer zijn bekeken en het totaal programma 12.250 keer. Ook in 2005 wordt een eigen site ingericht.

PR (ADVERTENTIES, PUBLICITEIT)

We hebben in Apeldoorn gebruikgemaakt van alle aanwezige PR-middelen.

Zoals vermeld natuurlijk de website maar er is meer gedaan:

- rollborden: op de borden bij het binnenrijden van Apeldoorn

SPORTWEEK APeldoORN

Van 9 tot en met 18 april vindt de Sportweek Apeldoorn plaats! Tijdens deze Sportweek worden allerlei sportieve activiteiten georganiseerd. Je krijgt een sticker voor iedere activiteit waaraan je deelneemt. Plak de stickers op deze sportkaart en ontvang een korting van 15% of een presentje (zolang de voorraad strekt) bij een aangesloten sportzaak.

De activiteiten zijn ingedeeld in vier categorieën:

- Schoolsport
- Sportvereniging
- Vrije sport/instituut
- Speciale activiteiten (kick off, sportmarathon en slotmanifestatie)

Probeer ze allemaal uit!

Om de korting of het presentje te krijgen hoef je alleen je sportkaart ingevuld in te leveren met daarop

- minimaal vier stickers in één categorie of
- minimaal drie stickers in drie verschillende categorieën.

Op www.sportweekapeldoorn.nl vind je een overzicht van alle activiteiten en van de deelnemende sportzaken.

Deze sportkaart is persoonsgebonden en kan ingeleverd worden tot 1 juni 2004. De korting is niet geldig in combinatie met andere acties.

Naam: _____

E-mail: _____

stond de Sportweek Apeldoorn een maand lang vermeld bij de activiteiten

- reclame in de bussen: in alle stadsbussen hingen posters van de Sportweek Apeldoorn
- digitale nieuwsbrief: via dit medium werden de deelnemende organisaties op de hoogte gehouden van de laatste ontwikkelingen
- de sportkaart
- verenigingen en scholen als intermediair en als communicatiekanaal ingezet om de jeugd te bereiken
- advertenties: in de week voorafgaande aan de sportweek een kwartpagina in de krant en ook tijdens de sportweek nog een advertentie betreffende de slotmanifestatie
- vrije publiciteit: hierbij hebben we gebruik gemaakt van tv, radio en de kranten
- de nationale vlaggen werden bij de verschillende accommodaties opgehangen
- een beloning: de beste tien activiteiten tijdens de sportweek werden beloond met een cheque van 250 euro.

SCHOLEN EN SPORTVERENIGINGEN

De scholen en sportverenigingen hebben massaal gereageerd op onze oproep om in de Sportweek Apeldoorn hun activiteiten te intensiveren en open te stellen voor alle Apeldoorners. De sportclubs hielden 'open' trainingen maar ook speciale evenementen als vriendjestoernooien, schuttersfeestijn of instuiven.

In de scholen werden natuurlijk vooral de leerlingen uitgedaagd te bewegen maar ook ouders werden niet vergeten. Een greep uit de activiteiten op scholen: pleinspelen, sport en spelmiddag, ouder en kindlessen en dansen/karate lessen.

Voor beide categorieën waren er in het totaal tien prijzen à € 250 te winnen voor de meest originele en leuke acties.

In het totaal zijn er zeven prijzen uitgereikt aan vier scholen en drie sportclubs voor hun activiteiten tijdens de Sportweek Apeldoorn.

EN NU DOOR IN 2005

Inmiddels zijn we in Apeldoorn alweer bezig met de voorbereidingen voor de sportweek 2005, van 25 maart tot en met zondag 3 april.

Er gaan dingen veranderen maar wat blijft is het enthousiasme en de bezieling van de organisatie. We hebben er weer zin in!

Noot

- * Beweegnorm voor kinderen: elke dag (minstens vijf maal per week) één uur matig intensief bewegen en drie maal per week aan sport doen (=intensief bewegen).
- * Beweegnorm voor volwassenen: elke dag (minstens vijf maal per week) een half uur matig intensief bewegen en twee maal per week aan sport doen.

CORRESPONDENTIE: Frank Hofland

Consulent bewegingsonderwijs ACCRES Apeldoorn BV

Tel.: 055 368 2176

E-mail: fhofland@accres.net

BOS-IMPULS

SAMENWERKING BINNEN ONDERWIJS EN SPORT

PUPILLENSCHEIDSRECHTER VIA SCH OOL

De BOS-impuls is er onder andere voor om overlast van hangjongeren te verminderen. Daarnaast wil men ook nog andere doelen bereiken. Dat staat te lezen in het artikel op pagina 6. Er zijn heel wat projecten die sportdeelname willen vergroten. Neveneffect is dan minder overlast door 'hanggedrag'. Samenwerking tussen de diverse BOS-geledingen is daarbij nodig. Door: Chris Mooij en Rick Oosterlaar

In het voorjaar van 2004 is er op twee locaties, in Lelystad en in Enschede een korte pilot georganiseerd, waarin leerlingen van het voortgezet onderwijs de kans kregen om via hun school mee te doen aan een Pupillenscheidsrechtscursus van de KNVB. De leerlingen waren afkomstig van het Stedelijk Lyceum in Enschede en SG Lelystad, ISG Arcus en OSG De Rietlanden in Lelystad. De voetbalverenigingen De Tubanters in Enschede en Unicum en SVL in Lelystad waren erbij betrokken en de SLO begeleidde het project.

Twee cursusgroepen van ieder ongeveer vijftien leerlingen kregen onder-richt. De KNVB werkte mee aan dit project omdat het goed past in het Masterplan Arbitrage, dat op termijn onder andere tot een grotere groep jonge voetbalscheidsrechters moet leiden. De resultaten waren positief, vrijwel iedere deelnemer slaagde en het project leverde een aantal waardevolle ervaringen op.

BEWEGEN EN REGELEN IN DE NIEUWE LO-PROGRAMMA'S

In de examenprogramma's voor vmbo, havo en vwo is 'Bewegen en regelen' opgenomen. Dit onderdeel wordt ook genoemd in de kerndoelen voor de onderbouw/basisvorming van het voortgezet onderwijs. Eén van de taken die aan de orde kan komen bij Bewegen en regelen is die van spelleider. Het gaat om leren scheidsrechters bij de jongste voetbaljeugd. Een leuke leeftijdsgroep om mee te werken. Voordeel is bovendien dat bij deze leeftijdsgroep de vaak veel discussie oproepende bui-

tenspelregel nog even achterwege blijft. Het gaat dus vooral om spelleiding, maar wel in een 'echte' voetbalwedstrijd. 'In de lesprogramma's lichamelijke opvoeding is één van de doelstellingen een brug vormen tussen het onderwijs en de sportverenigingen. Dat kan met een cursus als deze natuurlijk aardig lukken. Daarnaast verwerven de deelnemers ook competenties als leiding geven en communiceren, iets waar men in de maatschappij veel baat bij kan hebben', aldus de heer Brouwer, contactpersoon van voetbalvereniging Unicum. De cursus wordt afgesloten met een diploma en heeft dus ook een 'civiel effect'. Eric Braamhaar, ere-divisie en internationaal scheidsrechter, was aanwezig tijdens de diploma-uitreiking in Enschede. Hij vindt dat je door aan te treden als scheidsrechter 'perfect leert leiding geven en omgaan met verantwoordelijkheden. Zaken waar je

als mens beter van wordt en die je ver kunnen brengen in de maatschappij'. Belangrijk algemeen winstpunt voor de sport: er wordt jeugdkader opgeleid waaraan een grote behoefte is.

CURSUS OMVANG

De cursus, die een omvang had van ongeveer 15 uur studielast, bevatte de volgende onderdelen: een *ervaringsdeel*, bestaande uit het fluiten van wedstrijden (ongeveer 4,5 uur), een *cursusdeel* (ongeveer 6 uur), het maken van opdrachten en enige zelfstudie (circa 3 uur) en het invullen van *logboeken* die meetellen als proeve van bekwaamheid (zo'n 1,5 uur). In het cursusdeel wordt theorie en praktijk zoveel mogelijk gekoppeld. Samenwerking met een nabij gelegen voetbalvereniging is aan te bevelen, de cursisten kunnen dan meteen het veld op om onder leiding van de docent het scheidsrechteren in de

Christian Pijpers doceert

FOTO: RICK OOSTERLAAR

CH OOL

praktijk te brengen. De cursusonderdelen werden zoveel mogelijk gepland in aansluiting op de schooltijden.

ERVARINGEN

Zoals al eerder aangegeven waren de ervaringen met betrekking tot het pilotproject positief. Zowel de cursisten als de organisatoren waren veelal erg te spreken over de cursus. Daarnaast heeft men organisatorisch een aantal waardevolle ervaringen opgedaan. Zo is tijdens het pilotproject besloten om in Lelystad minder, maar langere cursusbijeenkomsten te organiseren. Deze indeling werd daar door zowel de leerlingen als de betrokken organisatoren als prettig ervaren. Ook in Enschede zou men een volgende keer liever minder bijeenkomsten plannen: 'In principe ben ik voor een korte opzet van de cursus. Het aantal bijeenkomsten zou wat verminderd kunnen worden. Voordeel is dat je onder andere minder vaak een beroep hoeft te doen op de verenigingsaccommodatie. Ook heb je bij een groot aantal bijeenkomsten meer kans dat één of meerdere leerlingen niet kunnen. Een korte opzet mag echter niet ten koste gaan van de kwaliteit', aldus de heer Riadi, LO-docent op het Stedelijk Lyceum in Enschede.

Een volgende keer zou volgens alle organisatoren een dergelijk project ook beter niet aan het einde van een voetbalseizoen georganiseerd moeten worden. Het regelen van oefengroepen en het vinden van een geschikte accommodatie levert in deze tijd veel problemen op in verband met het aflopen van het voetbalseizoen. Daarnaast zou het voor de continuïteit goed zijn indien de jonge scheidsrechters gelijk in de voetbalcompetities aan de slag kunnen, zonder dat daar een zomervakantie tussen zit. Nog een uitstekend middel om de jonge scheidsrechters gemotiveerd en enthousiast te houden is het inzetten van praktijkbegeleiders. Dit zijn

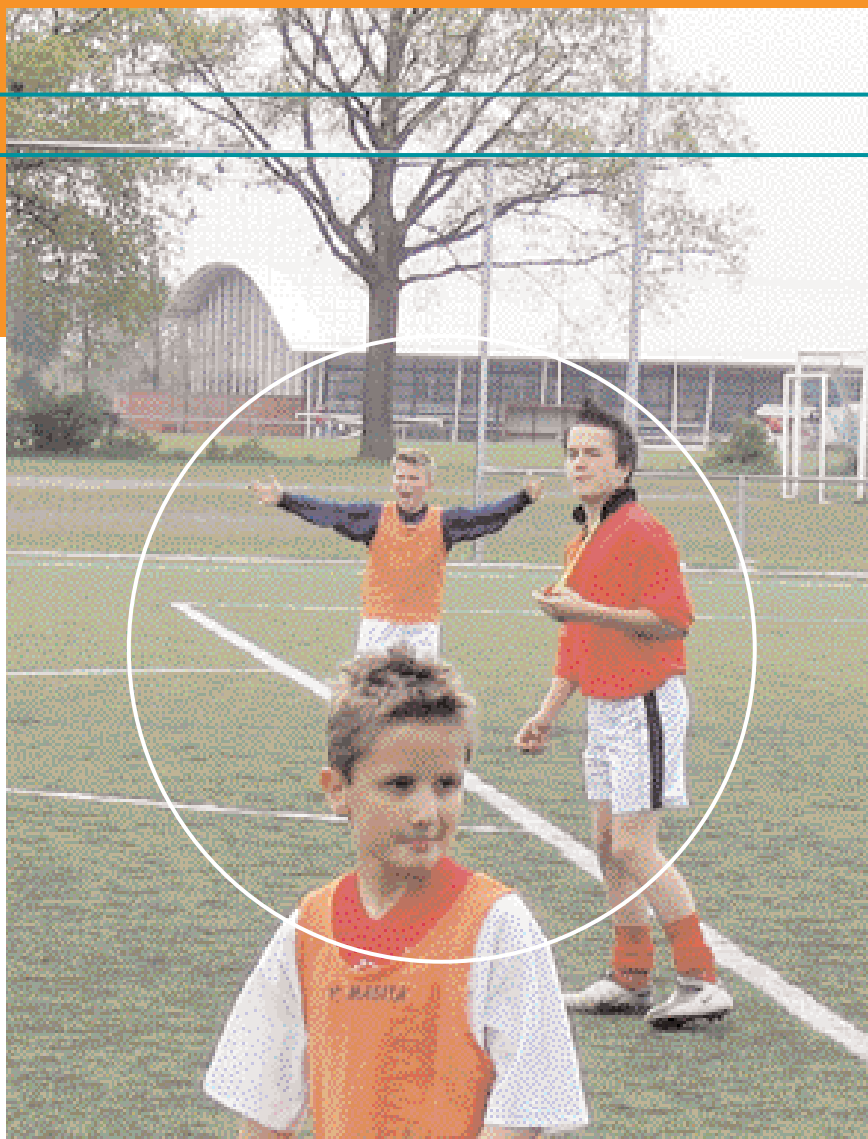

FOTO: RICK OOSTERLAAR

Een jonge scheidsrechter

ervaren (club)scheidsrechters, veelal aangesteld vanuit de KNVB. Zij begeleiden en ondersteunen de jongeren tijdens - en na afloop van de cursus. Tijdens het pilotproject zijn deze praktijkbegeleiders met succes ingezet. Wel vergt het inzetten van praktijkbegeleiders extra aandacht voor de communicatie tussen de school en de vereniging.

COMMUNICATIE

Met het begrip communicatie zijn we gelijk gekomen tot het belangrijkste aandachtspunt van dit project. Een complexe organisatievorm waarbij professionals en vrijwilligers samen een goed project willen draaien valt of staat namelijk met een effectieve communicatie. Er moeten goede afspraken worden gemaakt tussen de KNVB, de onderwijsinstellingen en de verenigingen, maar vooral ook met de leerlingen. Zij moeten weten waar ze op kunnen rekenen om zo een weloverwogen keu-

ze te kunnen maken. De omvang van de cursus en ook de extra inzet in de vrije tijd blijkt voor de meeste leerlingen geen groot probleem te zijn; vaak voetballen ze al bij een club en de cursus vanuit school geeft een extra stimulans om binnen hun eigen vereniging eens wat extra's te doen. Met alle waardevolle ervaringen in het achterhoofd wordt inmiddels gedacht over een vervolg van het project in 2005.

Voor meer informatie en voor het opvragen van een verslag (digitaal) van dit project:

CORRESPONDENTIE: c.mooij@slo.nl

NOTULEN WINTERVERGADERING D.D. 11

FOTO: BEN VAN GASTEL

Het 'oude' dagelijks bestuur

1 OPENING

Voorzitter Van Driel opent de vergadering en heet een ieder welkom op de 142e wintervergadering. Een speciaal welkom aan ereleden: Crum, De Heer, Ten Hoopen, Loopstra, Retera en Statema.

Er is bericht van verhindering ontvangen van de afdeling Dordrecht en de ereleden Bos, Franssen, Kan, Nauta, Neutkens en Vriends.

2 MEDEDELINGEN

- Sinds de voorjaarsvergadering zijn de volgende leden overleden:
L.F. de Jong (De IJsselstreek), A.W. Blewanus (Zeeland), H. Overbosch (De IJsselstreek), J.J.L. van der Horst (Gelre). De aanwezigen herdenken hen en daarbij ZKH Prins Bernhard, die deze morgen in het familiegraf wordt bijgezet, met enkele ogenblikken stilte.
- Het aantal leden bedraagt op 9 december 8298. Het aantal kandidaat-leden bedraagt op 9 december: 717; totaal aantal leden: 9315. Per 1 januari 2005 worden 395 leden afgevoerd die hun lidmaatschap hebben opgezegd.
- De voorjaarsvergadering zal gehouden worden op 20 mei 2005 in de Waalse Kerk te Delft. De afdeling Delft heeft de organisatie op zich genomen.

- De volgende bestuursleden hebben na de voorjaarsvergadering afscheid genomen van hun bestuur: Remco van Montare, Jack van Duijn, Hilde Knibbe en Jaap Haanschoten. Het hoofdbestuur was veelal aanwezig.
- De volgende KVLO-leden hebben in 2004 de zilveren KVLO-speld ontvangen:
Jack van Duijn
afd. Leiden
Geert van Eijk
Adviescie SSP
Bob Holtkamp
afd. De IJsselstreek
Hilde Knibbe
afd. Leiden
Annemiek van Laar
40 jaar lesgeven
M. Mennega
50 jaar lid
mw J.C. Moerman-van den Bergh
50 jaar lid
Remco van Montare
afd. Leiden
H. Reinink
50 jaar lid
Herman Rotting
Adviescie SSP
Henk Sint
afd. Utrecht
Dirk Speelman
hoofdbestuur
Wim Többen
afd. 't Suydenvelt

N.M.H. Veenstra

50 jaar lid

Marcel Verbeek

Adviescie SSP

Björn Zoetewei

afd. Rotterdam

Hjalmar Zoetewei

afd. Rotterdam

Rinus Zoetewei

afd. Rotterdam

De KVLO is twee ereleden rijker:

de heer S. Retera en de heer dr. B.J. Crum. De erepenning van de KVLO is uitgereikt aan mevrouw H. Küpfer en de heer E. Timmers.

- Mededelingen namens de Groepering Thomas.

Pieter Matthijssse: De Oriëntatiedag op 10 december was met ruim 400 collega's een succes. Heel veel dank voor alle collega's die hieraan hebben bijgedragen. Matthijssse noemt als belangrijke activiteiten voor Thomas het lidmaatschap van de FICEP (Internationale Katholieke Federatie voor LO en Sport) en het VKMO (Verband van Katholieke Maatschappelijke Organisaties). Hij complimenteert en dankt Erken en Dorpmans voor hun inzet en enthousiasme met betrekking tot de EYES-manifestatie in Papendal. Tot slot wenst hij een ieder namens Thomas goede feestdagen en een inspirerend 2005.

- De verkiezing van de Sportiefste School van West-Europa op 2 en 3 december, waaraan negen landen deelnamen, tijdens de slotmanifestatie van het EU-jaar opvoeding door sport, is een groot succes geworden. Engeland werd winnaar en Duitsland had de mooiste presentatie. Er was gelegenheid voor een gesprek met minister Van der Hoeven, waarbij ook een afspraak voor een vervolgsprek is gemaakt. Dorpmans en Erken verdienen alle eer voor deze meegaorganisatie.
- De Nationale Sportweek 2005 wordt

D. 11 DECEMBER 2004

FOTO: BEN VAN GASTEL

Het 'nieuwe' dagelijks bestuur

gehouden van 25 maart tot 3 april 2005.

- De landelijke studiedagen trokken en trekken veel belangstelling. De studiedag PO op 10 november was overvol, 300 deelnemers konden geplaatst worden. De studiedag Praktijkonderwijs 24 november had 60 deelnemers. De studiedag VO op 19 januari 2005 heeft reeds meer dan 350 aanmeldingen.
- Voor LO2 vmbo is veel belangstelling. We hopen dat in augustus 2005 ook de 'volgelingen' mogen starten.
- Het project Kwaliteitszorg is van start gegaan.
- De Nieuwbouw is gereed. De verhuizing vond plaats op 22 november. Op 11 december is er een rondleiding gepland. De officiële opening is begin 2005.
- In de afdeling Utrecht zijn ontwikkelingen die zullen leiden tot een nieuw bestuur.
- In de afdeling Rotterdam zullen nogmaals activiteiten worden georganiseerd die moeten leiden tot een afdelingsbestuur.
- Het project certificering sportactieve scholen verloopt naar wens. Inmiddels zijn negen scholen in VO gecertificeerd. VO-scholen kunnen een aanvraag indienen.
- Op 3 juni zal in het Olympisch Sta-

dion opnieuw Mission Olympic, the schoolfinals plaatshebben. Dit zijn de finales voor de KVLO-schoolsporttoernooien.

- Het nieuwe door de KVLO geschreven beroepscompetentieprofiel wordt de leden gratis toegezonden bij LO14 2004.
- De Jubileumuitgave van het Jan Luiting Fonds wordt in de ochtendvergadering uitgereikt.
- De Europese richtlijn voor werken op hoogte heeft weinig consequenties voor ons vak (mogelijk wel enige consequenties voor de klimsport; er moeten onder meer twee ankerpunten zijn).
- Over de LOBOS heeft op 4 november een gesprek plaatsgehad tussen werkgevers, verzekeraars en OCW. Er komt in januari nog een bespreking tussen KVLO en werkgevers over een protocol.
- Op verzoek van het hoofdbestuur zijn suggesties binnengekomen voor versterking van het hoofdbestuur uit het midden van de schoolleiders. Dank daarvoor.
- Bewegen en sport maakt vooralsnog geen onderdeel uit van de kwalificatiestructuur Bve, maar de Vaste Kamercommissie OCW heeft hierover opheldering gevraagd aan de staatssecretaris.

- Het platform bewegen en sport krijgt een officiële status binnen de organisatiestructuur van de Bve-Raad.
- OCW heeft een convenant gesloten met NOC*NSF met betrekking tot meer samenwerking tussen onderwijs en georganiseerde sport, in de vorm van een intentieverklaring. Bij de uitwerking wordt de KVLO betrokken.
- Jan Luiting Fonds. Voorzitter De Heer meldt het 75-jarig jubileum van het Jan Luiting Fonds. De reeks Sportimpuls geeft in dit jubileumjaar haar zevende deel uit: 'Schaatsen jong geleerd' door Henk Gemser. Het eerste exemplaar wordt overhandigd aan Van Driel, het tweede exemplaar aan Henk Gemser die de aanwezigen een korte impressie geeft van het boek. Daarbij dankt hij het Jan Luiting Fonds voor de bijzonder prettige samenwerking.

3 NOTULEN VOORJAARSVERGADERING D.D. 28 MEI 2004

Tekstueel en naar aanleiding van:

Blz 41, punt 7, Bruil, afd. Gelre: Hoe staat het met de mogelijkheid voor een slapend lidmaatschap? Een aantal leden van de afdeling Gelre besluit rond de jaarwisseling of zij het lidmaatschap opzeggen, dus graag spoedig duidelijkheid hierover.

Van Driel: Het is lastig om hiervoor een goede vorm te vinden Dit wordt besproken tijdens de komende kader-tweedaagse.

Blz 41, punt 7, Post, afd. De Noorder: Is de toenemende bureaucratisering op scholen een onderwerp voor de kader-tweedaagse?

Evers: Dit probleem komt regelmatig naar voren in het CAO-overleg. Maar tegenspel is lastig in een tijd waarin autonomie het devies is van het ministerie. Toegezegd wordt hierover een discussiestuk ten behoeve van het kader te maken.

FOTO: BEN VAN GASTEL

Huishoudelijke vergadering

FOTO: BEN VAN GASTEL

Het verslag wordt goedgekeurd en vastgesteld.

4 BEGROTING 2005

De begroting wordt goedgekeurd en vastgesteld. De huidige contributiebedragen worden gecontinueerd.

5A) VERKIEZING HOOFBESTUUR

In 2004 treden statutair af: de heer H.K. Evers, de heer B. Boetes en de heer S.J.J. Retera. De heer Retera is niet herkiesbaar en voor de heren Evers en Boetes zijn geen tegenkandidaten gesteld.

b) Benoeming algemeen secretaris. Wat betreft de verkiezing van de algemeen secretaris zijn naast hoofdbestuurskandidaat mw. drs. Baukje Zandstra geen andere kandidaten gesteld.

Zandstra wordt benoemd als algemeen secretaris. Van Driel feliciteert haar met deze benoeming en spreekt het volledige vertrouwen van het hoofdbestuur uit. Ook Van der Gugten spreekt Zandstra toe en overhandigt haar het 'Schaap met vijf poten' dat altijd op haar bureau heeft gestaan.

Baukje dankt een ieder voor het vertrouwen. Zij beschouwt deze benoeming als een eer en een uitdaging. Ze is blij samen te kunnen werken met Lyda Westerbeek als bureaumanager en Janny Lit als secretaresse.

Van Driel meldt dat Lyda Westerbeek is aangesteld als manager bureauezaken. Ook hierin heeft het hoofdbestuur alle vertrouwen en Van Driel feliciteert Lyda met deze aanstelling. Van der Gugten

sluit zich bij deze felicitaties aan.

RONDVRAAG

Afd. De IJsselstreek: Wat is de rol van de KVLO in de verdere invoering van LO2?

Van Driel: Samen met de SLO is de KVLO in twee netwerken actief ten behoeve van de invulling van LO2. Vanuit het hoofdbestuur heeft Klein Lankhorst LO2 in portefeuille. Na invoering van LO2 op zestig scholen, stagneert dit nu. Er is besloten onderzoek te doen naar de redenen hiervan. Via de Lichamelijke Opvoeding wordt men op de hoogte gehouden.

Klein Lankhorst: De studiedag LO2 staat gepland op 22 april 2005 te Almere.

Afd. AGOV: Welke actie onderneemt de KVLO om de vakuren bewegingsonderwijs in het primair onderwijs ook werkelijk in te kunnen blijven/gaan vullen? Suggesties uit onze leden zijn bijvoorbeeld:

- de vacaturebanken actief of actiever maken.
- zittende collega's vragen of ze nog meer willen werken.
- een speerpunt van de KVLO door middel van bijvoorbeeld de brochure 'De vakleraar'
- bij de werkgevers en directies inzetten op 2 x 45 minuten les van een vakleerkracht.

Van Driel: Het is belangrijk dat de afdelingen hierin alert zijn. Als hoofdbestuur zullen we goed bezien hoe we de aan-

stelling van vakleerkrachten zo goed mogelijk kunnen stimuleren. Het blijkt dat de vakleerkracht een positieve rol heeft binnen het BOS-project. We moeten daarin goed gebruik maken van de nieuwe subsidieregeling van VWS. Dit wordt een onderwerp voor de kader-tweedaagse.

Zandstra: Vind daar waar het goed gaat woordvoerders (b.v. directie of groepsleerkrachten) die pleiten voor de aanstelling van vakleerkrachten. Er functioneren momenteel dertig netwerken. Dat aantal moet worden uitgebreid, bij voorkeur ook met bevoegde groepsleerkrachten.

Afd. 's-Gravenhage: Heeft de nieuwe bevoegdheid voor LO in het basis-onderwijs al geleid tot meer benoemingen van docenten LO?

Zandstra: We hebben niet de indruk dat er meer benoemingen zijn van docenten LO, maar daar is helaas geen goed zicht op omdat er geen registratie van vakleraren bestaat. We moeten wel bedenken dat pas in 2005 de eerste pabo-ers afstuderen die niet bevoegd zijn. OCW besteedt hieraan ook nu pas aandacht aan in Uitleg. Wellicht is het goed het aantal benoemingen te zijner tijd te laten onderzoeken via een NIPO-enquête.

Afd. AGOV, Snijders Blok: Mist bij het beroepscompetentieprofiel een evaluatieperiode.

Evers: Het algemene beroepsprofiel moet periodiek worden herzien. Ook wij

FOTO: BEN VAN GASTEL

Felicitaties voor Baukje Zandstra als nieuwe secretaris

FOTO: BEN VAN GASTEL

Felicitaties voor Lyda Westerbeek als bureaumanager

zullen dus onze vakbekwaamheidseisen periodiek bezien en eventueel bijstellen. Afsproken wordt dat dit over twee jaar terugkomt in de ledenvergadering.

Afd. Limburg: Hoe staat de KVLO tegenover de diverse stagiaires van ALO's, opleidingen sport en bewegen en het vmbo, waarbij ook eerstejaars studenten stage lopen die overigens lang niet altijd het onderwijs in willen. Van Driel: Wij houden ons aan de wettelijke kaders. Stageplekken zijn nodig, maar ons standpunt is dat een stagiair in het onderwijs ook opgeleid moet worden voor het onderwijs. Als er teveel stagiaires komen, moet de school dit in eerste instantie oplossen, daarnaast kunnen de afdelingen afspraken maken met opleidingen in de regio. Als er problemen zijn, deze graag melden op het bureau en bij misstanden eventueel de inspectie inschakelen.

Eggen, afd. 't Suydenvelt: Kunnen wij hier wel iets aan doen gezien de autonomie van de school? Zandstra: In januari vindt een gesprek tussen schoolbesturen en de KVLO plaats. Zij is hier bij en stelt dit probleem aan de orde. Eggen, 't Suydenvelt: LOBOS is enorm probleem. Na overleg met verzekeraars blijkt dat LOBOS-ers les mogen geven zonder docent. Uiteindelijk zal dit een financiële kwestie worden. Eggen is teleurgesteld dat Rijpstra op tv niet heeft gerefereerd aan de post-HBO-opleiding van de pabo.

Hes: Wellicht kunnen de sportbonden een grotere rol spelen in het verlenen van stageplaatsen.

Van Driel: Het platform van opleidingen SB zal benaderd worden om te komen tot afspraken over het beleid met betrekking tot stages in het onderwijs. Hiervan zal verslag gedaan worden. Het probleem van stages bij sportbonden is dat de begeleiding en continuïteit minder goed geregeld zijn.

Evers: De autonomie van scholen maakt centrale benadering van scholen moeilijker. We moeten zelf op de school onze invloed aanwenden, bijvoorbeeld via de medezeggenschapsraden. Duidelijk is dat alleen de bevoegde leerkracht verantwoordelijk is voor het primaire onderwijsproces. Maar niet duidelijk is of deze dan ook fysiek bij de les onder leiding van de assistent aanwezig moet zijn of niet. Ons standpunt wordt moeilijker als betreffende de aansprakelijkheid verzekeraars er geen moeite mee hebben dat alleen de assistent bij de les aanwezig is.

Zandstra: Ons standpunt is dat de vakleerkracht of de groepsleerkracht verantwoordelijk is en dus ook aanwezig moet kunnen zijn bij de les. Dit moet gerealiseerd worden via dubbelformatie, zodat het geen goedkope oplossing is om de LOBOS alleen voor de klas te zetten. Dit zal onze inzet zijn bij bij OCW.

Van der Ham: Pleit ervoor de afzonderlijke schoolbesturen te benaderen met goede informatie over dit onderwerp. Van Driel: Op dit punt gaan we actie

ondernemen, met name richting PO. Van Rijn, afd. West-Brabant: is het via dubbele formatie dan mogelijk dat een leraar verantwoordelijk wordt voor bijvoorbeeld zes LOBOS-ers?

Evers: Formeel is dit mogelijk, maar kwalitatief ongewenst. Dan krijg je eigenlijk een heel hoge groepsomvang.

Hendrikse, afd. De Noorder: Hoe staat het met het Smoelenboek van het kader?

Van Bussel: We hebben gevraagd om foto's, maar deze niet gekregen. Als er vanuit het kader voldoende foto's worden toegestuurd, wordt alsnog een smoelenboek gemaakt.

H. Rotting: Pleit ervoor dat er alles aan gedaan wordt om de afdeling Rotterdam weer te laten functioneren.

Van Driel: Hier wordt aan gewerkt.

A. van Schaveren, NISB: Het NISB waardeert de goede samenwerking met de KVLO. Van Schaveren informeert de

André van Schaveren

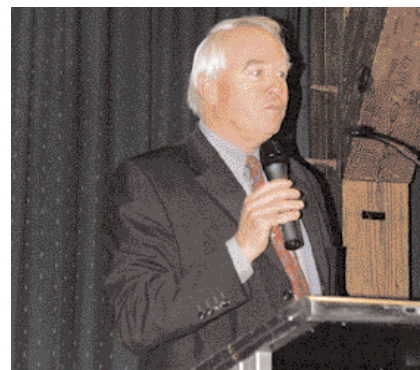

FOTO: BEN VAN GASTEL

Veel plezierige momenten

FOTO: BEN VAN GASTEL

aanwezigen over de Flash-campagne. Doel is dat meer dan de helft van de Nederlanders gaan voldoen aan de norm gezond bewegen. Een van de speerpunten is het vmbo. Door TNO is in het vmbo een nulmeting gedaan. Van Schaveren beveelt het rapport hierover van harte in de belangstelling aan en overhandigt het aan Van Driel.

7 BESPREEKPUNTEN

a) Aanslag op minimumlessentabel; borging LO.
Van Driel: Er liggen twee aanpassingen voor de wet VO; voor de onderbouw en de tweede fase. Bij beide aanpassingen van de wet komt de minimumlessentabel aan bod. Het voorstel betreft opheffing van de bescherming van LO en bepleit daarnaast de inhoudelijke borging binnen de eindtermen als voldoende aan te merken en de inrichting van het onderwijs aan de scholen over te laten. Het voorstel voor de tweede fase ligt nu bij de Onderwijsraad en de Raad van State en komt in het voorjaar in de Tweede Kamer aan de orde. OCW heeft in het kader van de autonomie van de scholen moeite

met de minimumlessentabel maar erkent ook dat het erg vroeg is om de bescherming voor LO nu op te heffen. Er is een vervolgesprek met OCW gepland in januari. Voor die tijd benaderen we de politieke partijen. Voor verdere actie wachten we het gesprek in januari af. We zullen ons hard maken om de beschermde status van LO in het VO te behouden en hebben daarbij de hulp uit het veld nodig.
Westerhof: De belangen om te bezuinigen zijn groot. Schoolleiders die met hun budget in de knel komen, zullen niet voor ons vak kiezen. Het vervolgoverleg met OCW zal waarschijnlijk niets opleveren. We zullen ons er nu al op moeten voorbereiden dat de minimum lessentabel afgeschaft wordt.
Rotting: Te zijner tijd zullen we ons moeten laten zien in Den Haag.
Evers: Het hoofdbestuur is zeker van plan actie voor te bereiden en te ondernemen. Dat zal strategisch goed overdacht moeten zijn met het oog op het besluitvormingsproces in het voorjaar. Voorlopig trachten we het voorstel van de baan te krijgen

en daarna komen we bij het moment van besluitvorming in de Tweede Kamer.
• Verhagen, afd. West-Brabant: het lijkt erop dat LO kwalitatief kind van de rekening wordt. De geldstromen naar de scholen moeten weer geormerkt worden.
b) Kadertweedaagse 18-19 maart 2005 Van Driel verzoekt suggesties voor thema's te mailen naar het bureau.
c) Kwaliteitsprojecten (Q5 en LO2) Hierover volgen nog mededelingen. In Friesland en Twente loopt via Klein Lankhorst en Derksen een project waarmee secties hun eigen werk kunnen evalueren. Het is de bedoeling dit volgend jaar landelijk verder uit te breiden.

8 GO-ZAKEN - CAO'S

Evers: Na de acties in oktober is een sociaal akkoord gesloten. De FPU is aangepast. 55+-ers kunnen aanspraken te gelde maken. Voor jongeren komt een alternatieve levensloopregeling. Voor 45- tot 55-jarigen is de opbouw voor een vervroegd pensioen moeilijker, daarvoor komt een aparte spaarregeling. Betreffende de WAO is een minder scherpe regeling voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten overeengekomen. Het salaris in het tweede ziektejaar wordt 70%. De maatregelen inzake de WW gaan voorlopig niet door. Alternatieven worden gezocht om de instroom in de WW terug te dringen. Er komt een incidentele eindejaarsuitkering.
Veenstra: Er is een convenant gesloten inzake beloningsdifferentiatie in het vmbo. Dit is niet afdwingbaar. Vanaf het vierde jaar zijn de gelden vrij besteedbaar.

9 SLUITING

Van Driel sluit de vergadering.

Notuliste: Corry Dijkstra

FOTO: ANITA RIEMERSMA

PRAKTIJKATERN

KENNISMAKEN MET HANDBAL

FOTO: ANITA RIEMERSMA

PRAKTIJK BASISONDERWIJS

Samenwerken tussen buurt, onderwijs en sport is een mogelijkheid om ervoor te kunnen zorgen dat jeugd gaat en blijft bewegen. Hoe een sport kan worden geïntroduceerd op de basisschool door de vereniging uit de buurt wordt in dit artikel duidelijk gemaakt aan de hand van de lessenmap 'Kennismaken met handbal'.

Door: Chris Mooij, Chris Hazelebach en Nicolien de Wit

PRAKTIJK **BASISONDERWIJS**

SPORTKENNISMaking IN HET BASISONDERWIJS

KENNISMaken MET HANDBAL

Samenwerken tussen buurt, onderwijs en sport is een mogelijkheid om ervoor te kunnen zorgen dat jeugd gaat en blijft bewegen. Hoe een sport kan worden geïntroduceerd op de basisschool door de vereniging uit de buurt wordt in dit artikel duidelijk gemaakt aan de hand van de lessenmap 'Kennismaken met handbal'. Door: Chris Mooij, Chris Hazelebach en Nicolien de Wit

Handbal is een erg aantrekkelijk spel voor het basisonderwijs. Vanuit eenvoudige keeperspelen is een voortzetting in de richting van handbal binnen de leerlijn doelspelen een logische stap.

Vanuit dat startpunt zijn leskaarten ontwikkeld voor het basisonderwijs om kennis te maken met handbal. De leskaarten zijn gebundeld in een map 'Kennismaken met handbal'. De map bevat behalve leskaarten ook een cd-rom. Op 23 oktober werd de map in Topsportcentrum Rotterdam voor het eerst gepresenteerd tijdens het toernooi om de Lucardicup. De map is in Rotterdam aangeboden tijdens een minisymposium aan jeugdleid(st)ers van zeventig handbalverenigingen. Vakcollega's hebben inmiddels via workshops kennis kunnen maken met de handballessen tijdens de studiedag basisonderwijs in november in Tilburg of tijdens een expertmeeting over 'Sportkennismaking via het onderwijs' op 7 december in Papendal. Dit praktijkartikel geeft een korte toelichting over de opzet en bedoelingen van de leskaarten.

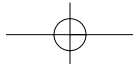
UITGANGSPUNTEN EN BEDOELINGEN

Het Nederlands Handbal Verbond vindt het belangrijk dat leerlingen op een leuke en uitdagende manier kennismaken

Fanatiek tijdens de workshop handbal op Papendal tijdens de expertmeeting

FOTO: HANS DIJKHOFF

Overzichtskaart Kennismaken met Handbal

Les 1, 2 en 3
groep 6

Lesplan les 1 tot en met 3

A. Inleiding: Vrij spelen met de bal (5 minuten)

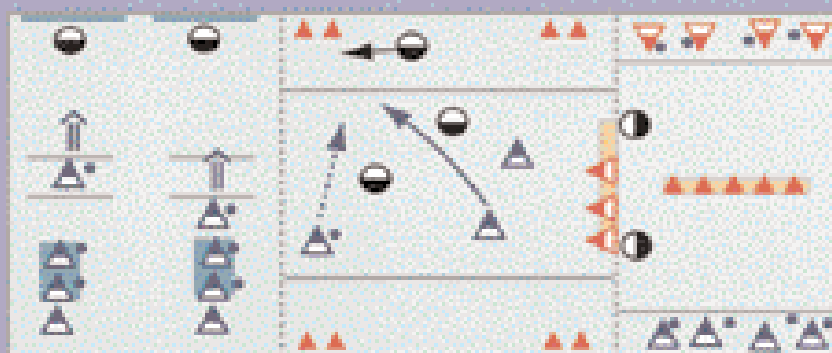
B. Werken in groepen met onderstaande activiteiten (3 keer 10 minuten)

1. Keeperspel 2. Pilonbal 3. Mikken

C. Eindspel: Handbal (10 minuten)

In de eerste les blijft voor het eindspel over het algemeen wat minder tijd over.

Probeer in les 2 en 3 wat meer tijd te besteden aan het eindspel.

Opdracht

Loop naar voren en probeer vanaf de lijn een doelpunt te maken.

Opdracht:

Probeer via samenspel vanuit het speelveld een van de pilonnen om te gooien.

Opdracht:

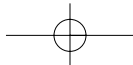
Probeer zo hard mogelijk de meeste pilonnen van de bank af te gooien.

Eindspel: Handbal

Opdracht

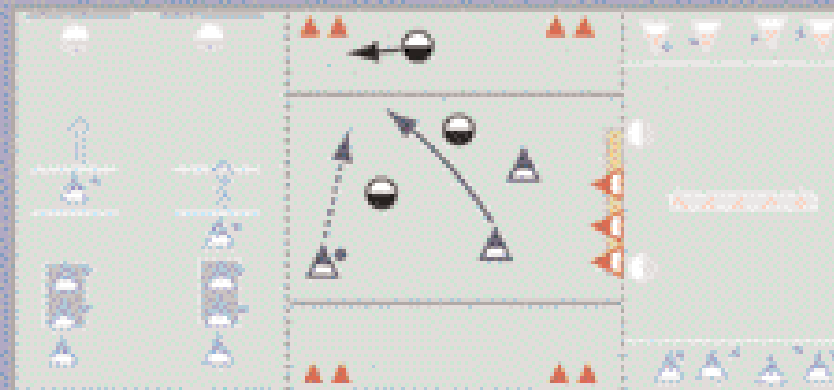
Probeer via samenspel de bal in het doel van de tegenpartij te gooien. (Bij valmatten telt de voorkant van de mat als doelvlak)

PRAKTIJK BASISONDERWIJS

Leskaart station 2: Pilonbal

Organisatie:

station met 10 kinderen

- Drie groepen van 3 spelers waarbij één van de spelers mag keepen vanuit het doelgebied
- Eventueel 1 teller

Arrangement:

- Speelveld van 12 x 7 m (afgebakend met banken)
- 2 lijnen op 2 meter van het eind van het vak
- Het veld tussen de lijnen noemen we het speelveld
- De gebieden achter de lijnen noemen we het doelgebied
- 2x2 pilonnen als doelen
- 4 lintjes in twee kleuren (de keeper heeft twee lintjes gekruist om)
- Stopwatch
- 2 hanteerbare ballen (een speelbal en een reservebal in korf)

Opdracht:

'Probeer via samenspel vanuit het speelveld een van de pilonnen om te gooien.'

Regels:

- Je speelt met beschermd balbezit (= zonder contact en op 1 meter afstand)
- De keeper mag bij balbezit van de eigen partij meespelen in het speelveld en moet bij balbezit van de tegenpartij terug naar het eigen doelgebied
- Je mag 3 passen lopen
- Na een score wordt de pilon weer rechtop gezet
- Je speelt 3 wedstrijdjes van 3 minuten

Regels Teller:

- Let op uitballen
- Telt de scores hard op
- Beslist bij twijfel of onenigheid

Loopt het?	Tijp
• Zijn de spelregels duidelijk?	• Laat de kinderen de regels aan elkaar uitleggen • Speel een pendanteke voorbeeld voor, maak de regels zichtbaar • Leg het belang van regels uit in verband met de scheidsrechterrol
• Is de rol van de teller duidelijk?	• Laat de teller beslissen als kinderen er niet uit komen • Laat de teller de tijd bijhouden en het vusselen angelen (nauw teller aanpak)
• Hoe verloopt het samenstellen van de teams?	• Licht het belang van gelijkwaardige teams toe • Maak zelf een indeling • Verander tijdens het spel de team samenstelling
Lukt het?	Tijp
Zijn de kinderen voldoende balvaardig?	
• Zijn er problemen met het vangen tijdens het spel?	• Probeer een wat grotere, niet te harde bal • Laat de medespeler "mondelijk" aangestoten • Laat zien hoe het vangen het beste kan • Geef ideeën voor vangposities (of uitdrukkings)
• Zijn er problemen met het werpen tijdens het spel?	• Laat ze 1 handig werpen (slingspel) • Laat zien wat de multifunctionele manier is • Geef suggesties voor werpsposities
• Maken ze gebruik van de loopregel?	• Laat ze een paar passen lopen • Betreft de passen niet te veel
Zijn de kinderen voldoende spelvaardig?	
Balbezitter	
• Kunnen de kinderen bal snel afspelen? • Kunnen de kinderen afspellen openen (schijnposities maken)? • Hebben de kinderen voldoende overzicht over de spelsituatie? (zien ze de acties van beide medespelers?)	• Kijk waar je naar toe kan spelen voor je de bal hebt • Doe het alom je • Kijk ook open • Laat zien hoe het ook kan • Speel ook veel samenstellingen
Medespeler	
• Kunnen de kinderen aanspeelposities openen door: - voldoende tempo/veranderingen? - voldoende richting veranderingen - goed ruimtegebruik?	• Loop snel bij je tegenstander vandaan • Loop van de balbezitter vandaan • Denk aan hoe het gong bij geboden • Laat zien hoe je de aanspeelposities kan openen
Leeft het?	Tijp
• Bestaat er voldoende spanning tussen balbezitter en niet balbezittende partij?	• Geef aan dat het bij spel gaat om winnen en verliezen • Winst een speler • Treed naar gelijkgeremdheid binnen een partij
• En is de beleving binnen een partij gelijk?	
• Wordt er voldoende gescoord?	• Pas het arrangement en de ploegen zo aan dat er in elk partijje voor beide ploegen voldoende scoringkansen ontstaan (zie 'Lukt het?')
• Zijn er voldoende onderscheppingen?	• Laat de onderscheppers ook op de niet balbezitters letten

PRAKTIJK BASISONDERWIJS

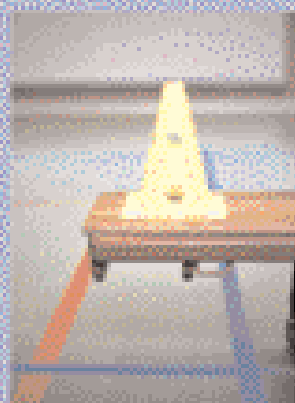
Uitbouwkaart station 2: Pilonbal:

Arrangementswijzigingen

- Aanpassen van de grootte en hoogte van de doelen en aanpassen doelgebied

• Makkelijker

- Grotere doelen/scoringsplaats
- Beschermd gebied
- Verhoogde scoringsplaats
- Doelgebied verkleinen

• Moeilijker

- Kleinere doelen/scoringsplaats
- Doelgebied vergroten
- Minder scoringsplaatsen

• Variëren in wedstrijdverband

- Halve competitie
- Winnaar of verliezer blijft staan
- Werken naar overall winner

• Differentiëren in regels

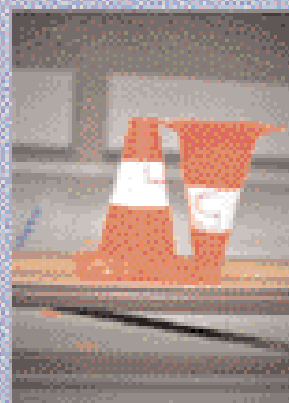
- Wie de vaardigheid beheerst scoort met een stuit, sprongworp of valworp
- Scheidsrechter let ook op de loopregel
- Wie vaak scoort krijgt een eigen scoringsdoel, bijvoorbeeld twee kleine blokjes die tussen de pilonnen staan.

Tips voor vangspelletjes

- Overgooien 2-tallen op 4 meter (bij vijf keer vangen mag je één stap naar achteren)
- Lijnbal 1-1 (veldje van 6 bij 3 meter en de lijn op 1,80 m.)
- Overgooien via de muur in een vak van 3 – 3 meter (direct of met stuit), muursquash

Tips voor werpspelletjes

- Probeer de doos van de tafel te gooien (vanaf 5 meter tegen een zware doos gooien)
- Probeer zo hard mogelijk de kranten van de lijn te gooien (grote vlakken)
- Probeer zo te gooien, via de muur, dat iemand die ver achter je staat de bal kan vangen

met de basisprincipes van handbal. De lessen die hier zijn uitgewerkt proberen een brug te slaan tussen het bewegingsonderwijs in school en de handbalvereniging, waar de jeugd zich verder kan ontwikkelen in het handbal. De lessen zijn primair bedoeld voor sportkennismakingsprojecten, waarbij ook de handbalvereniging actief betrokken kan worden.

Het gaat om een drietal series van drie lessen:

- een serie van drie kennismakingslessen die gegeven wordt *binnen schooltijd* in school
- een serie van drie kennismakingslessen die gegeven wordt *na schooltijd* aan kinderen die hierin geïnteresseerd zijn. Bijvoorbeeld op de woensdagmiddag
- een serie van drie lessen die wordt gegeven *binnen de vereniging* en die gericht is op de kinderen die vanuit dit traject zich willen aanmelden bij de vereniging.

De lessen zijn uitgeschreven op leskaarten. Belangrijk is dat de lessen aansluiten op de leerlijnen en tussendoelen van het basisonderwijs. Daarbij is gekeken naar de uitwerking in het *Basisdocument bewegingsonderwijs*. Het specifieke van het handbalspel is terug te vinden in de leerlijn mikken, waarbij het bij handbal erom gaat om zowel 'hard' als 'zuiver' te gooien om het doel te treffen. En in de leerlijn doelspelen, waarbij het erom gaat de keeper te passeren met een schot. Het eindspel handbal past in het bewegingsthema 'aangepaste sportspelen' en heeft verwantschap met bijvoorbeeld 'pilonbal'.

Uitbouwplannenmikspel

Een ander belangrijk principe voor de leskaarten is dat alle kinderen intensief en succesvol kunnen deelnemen. Dat betekent: veel beurten en herhalingen, geen lange wachttijden, spelen in kleine groepjes en een aanbod waaraan zowel goede als minder goede bewegers kunnen deelnemen.

DE OPZET

De serie leskaarten heeft een bepaalde opbouw.

De eerste serie van drie lessen (binnen schooltijd)

1 Overzichtskaart les 1 tot en met drie (*deze leskaart staat afgebeeld bij het artikel*)

Op deze kaart staat een overzicht van de drie stations.

Er wordt dus gewerkt met drie groepen die telkens door-draaien.

2 a Leskaart station 1: mikken

b Uitbouwkaart mikken

3 a Leskaart station 2: pilonbal (*deze leskaart staat afgebeeld bij het artikel*)

Op de voorkant staat beschreven: organisatie, arrangement, opdracht, regels (*zie voorbeeld*).

Op de achterkant staan tips voor de lesgever onder de kopjes: 'Loopt het?', 'Lukt het?', 'Leeft het?'

b Uitbouwkaart pilonbal (*zie voorbeeld*)

Op deze uitbouwkaart wordt o.a. aangegeven hoe het spel makkelijker of moeilijker gemaakt kan worden:

- grotere of kleinere doelen/scoringsplaatsen

FOTO: HANS DIJKHOFF

PRAKTIJK BASISONDERWIJS

- doelgebied verkleinen of vergroten
- beschermd gebied (makkelijker) of
- minder scoringsplaatsen (moeilijker)

Hoe gedifferentieerd kan worden in de regels:

- wie het goed kan scoort met een stuit, of sprong- of valworp
- wie scoort krijgt een eigen doel, bijv. twee blokjes naast elkaar, om te verdedigen.

Ook worden op de uitbouwkaart tips gegeven voor werpen en vangspelletjes om het werpen en vangen te verbeteren.

4 a Leskaart station 3: keeperspel

b Uitbouwkaart keeperspel

5 Eindspel handbal.

Deze vier leskaarten vormen de basis van drie lessen. Deze handballes wordt driemaal herhaald en natuurlijk aangepast en uitgebouwd aan de hand van de leervorderingen van de kinderen.

De tweede serie van drie lessen (na schooltijd)

- Overzichtskaart les 4, 5 en 6.
- Leskaarten voor les 4 en 5. Deze kaarten geven lesinhouden voor de inleiding en telkens drie lesonderdelen: een ronde met werpen en vangen, een ronde met oefenvormen voor doelschieten (bijv. sprongworpfeest) en een ronde met spelvormen.
- Leskaart voor les 6. Deze kaart geeft suggesties voor het spelen van een handbaltoernooi.

Deze tweede serie lessen wordt aan een kleine groep van 16 leerlingen gegeven, die daar zelf voor gekozen hebben, omdat de les na schooltijd plaatsvindt.

In deze serie is ook een herhaling van thema's herkenbaar.

De derde serie van drie lessen (bij de vereniging)

- Leskaart met oefenstof voor tikspel, tippen in beweging, sprongworp in beweging en handbalspel.
- Leskaart met oefenstof voor tikspel, tippen in beweging en veroveren van de bal, passeren gevolgd door sprongworp en handbalspel.
- Leskaart voor tikspel met samenwerken, tippen met schot op doel, passeren met bal gevolgd door sprongworp, en handbalspel.

STANDAARDGYMZAAL

Bij de lessuggesties voor school is uitgegaan van de afmetingen van de standaardgymzaal. Dat betekent dat zo optimaal mogelijk gebruik gemaakt moet worden van de ruimte en kleine aanpassingen soms nodig zijn. Het spel handbal komt beter tot zijn recht in grotere ruimten, bijvoorbeeld in een sporthal. Maar de eerste kennismaking bij de kinderen in de eigen school is ook erg belangrijk.

Bij de lessen worden veel didactische tips gegeven en suggesties voor verandering. Ook zijn er uitbouwkaarten ontwikkeld die bijvoorbeeld in extra lessen kunnen worden toege-

past. Ga echter spaarzaam om met al deze tips en suggesties. Observeer eerst goed of de kinderen gebaat zijn bij een bepaalde verandering. Ga dus zeker niet alle suggesties tegelijk toepassen. De ervaring heeft geleerd dat de leskaarten voldoende suggesties bevatten voor leuke en leerzame lessen en dat de kinderen het juist fijn vinden om ook een paar keer spelvormen te herhalen.

De meeste lessen eindigen met een eindspel handbal. In de eerste lessen van de series zal hiervoor wat minder tijd overblijven, maar in de tweede en derde lessen als de kinderen er al wat meer bekend mee zijn zal er zeker meer tijd overblijven om de les te beëindigen met een echt handbalspel.

TENSLOTTE

De map is samengesteld door een schrijfgroep van SLO en Nederlands Handbal Verbond (NHV). De schrijfgroep bestaat uit: Henk Groener (NHV, tevens bondscoach), Chris Hazelebach, Gijs Houdijk, Chris Mooij en Nicolien de Wit (NHV).

De map (incl. cd-rom) is uitgegeven en verkrijgbaar bij het NHV in Utrecht. De uitgave is tot stand gekomen met steun van NOC*NSF, SLO en het ministerie van VWS.

De map is voor € 10 (excl. verzendkosten) te bestellen bij het NHV, afd. sportstimulering 030 656 6401, voor informatie zie www.nhv.nl

CORRESPONDENTIE: c.mooij@slo.nl

NASCHOLING

FOTO-IMPRESSIE

STUDIEDAG BASISONDERWIJS

Op woensdag 10 november 2004 vond de landelijke studiedag bewegingsonderwijs basisonderwijs plaats. Het thema van de studiedag was 'Vooruit gaan door stil te staan'. Hoewel in de inleidende lezingen en de verschillende workshops inderdaad regelmatig 'stilgestaan' werd bij de laatste ontwikkelingen in de sector, is aan deze foto-impressie te zien dat er vooral ook veel te bewegen was. De organisatoren, KVLO en Fontys Sporthogeschool, kijken terug op een geslaagde dag en uit de enthousiaste reacties bleek dat de deelnemers dat met hen doen. Hopelijk heeft de studiedag eraan bijgedragen het bewegingsonderwijs in het basisonderwijs *vooruit te laten gaan*. De foto's zijn van Lars Borghouts.

Fontys Sporthogeschool

BOS-IMPULS

EXPERTMEETING OP PAPENDAL

SPORTKENNISMaking VIA HET ONDERWIJS

Door samenwerking tussen diverse partners in de driehoek buurt, onderwijs en sport, zowel lokaal als landelijk ondersteund, moet sportkennismaking evenwichtiger worden en beter aansluiten op het programma voor bewegingsonderwijs op de scholen. De expertmeeting over sportkennismaking via het onderwijs leverde veel op. Via informatie-uitwisseling over wat er al is ontwikkeld op dit gebied en discussie over hoe het beter kan. Kernwoord is kwaliteit. Door: Hans Dijkhoff en Chris Mooij

Op initiatief van SLO, NOC*NSF, KVLO en NISB, werd deze expertmeeting op 7 december 2004 gehouden op Nationaal Sportcentrum Papendal in Arnhem. De genodigden waren van diverse sportbonden, docenten bewegingsonderwijs, vertegenwoordigers van ALO's, lokale overheden, het ministerie van VWS en de organiserende partijen. In het ochtendprogramma werden voorbeelden getoond van wat er intussen is ontwikkeld. In het middagdeel werden discussies gevoerd naar aanleiding van vragen voortvloeiend uit een

opgestelde notitie over de aansluiting tussen binnen- en buitenschools bewegen en sporten. Het ging deze dag vooral over de inhoud van het aanbod.

WELKOM

Om exact tien uur startte dagvoorzitter Aernout Dorpmans zijn inleiding. Hij refereerde aan de een week eerder gehouden verkiezing van de Sportiefste School van Europa. In de presentaties van de scholen kwam naar voren dat er in veel landen aandacht is voor sportkennismaking en ook dat leren 'regelen'

binnen de lessen LO een vast onderdeel is. Juist die regelende taken voor het voortgezet onderwijs komen gedurende deze dag een aantal keren terug.

AANSLUITEN BIJ PROGRAMMA VAN DE SCHOOL

Juist om te voorkomen dat er, met een uiterst beperkt aantal kerndoelen als wettelijk voorschrift, een te schraal bewegingsaanbod op de scholen plaatsvindt is het *Basisdocument bewegingsonderwijs* ontwikkeld door KVLO en SLO en is een basisdocument voor het voortgezet onderwijs in voorbereiding. Hierin worden doorlopende leerlijnen beschreven. Sportkennismaking dient hierbij aan te sluiten, zodat een goede koppeling tussen het binnenschoolse en het buitenschoolse aanbod gerealiseerd wordt.

Chris Mooij (SLO) liet zien dat sportkennismaking al lang bestaat. In de vroegere schoolsporttoernooien was de sport uitgangspunt en sloot de school aan door in de lessen daarop voor te bereiden. Dit leidde wel vaak tot een 'verdubbeling': vooral leerlingen die al lid waren van een sportclub deden mee.

De huidige tendens in de sport is er één van aanpassingen richting de jeugd. De sport begint ook eerder met aanbieden. Dit betekent dat er ook kader moet komen dat met de jongste jeugd weet om te gaan en trainingen die aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van die jongere jeugd (pedagogisch en motorisch).

De aanwezigen luisteren met aandacht

FOTO: HANS DIJKHOFF

ND ERWIJS

In de school wordt dit opgepakt door een breed pakket aan te bieden dat gericht is op alle leerlingen, waarbij de verschillen tussen kinderen niet uit het oog worden verloren en kinderen op hun eigen niveau aan de slag kunnen. Regulerende taken komen daarbij ook aan bod. Het kan betekenen dat kinderen dan tot de ontdekking komen dat ze meer affiniteit hebben met taken om het bewegen heen.

KANSEN

De nieuwe sportkennismaking biedt kansen op het gebied van jeugdtraining (9/10-jarigen), maar ook voor regeltaken (oudere jeugd in het voortgezet onderwijs). Als dat gaat door samenwerking van alle partijen (in de BOS-driehoek) is een mooie slag te maken. Juist omdat er best veel overeenkomstige doelstellingen zijn tussen de school en de omgeving:

- ervaren dat sport en bewegen leuk is en plezier verschaft
- een goede introductie bieden in de ons omringende sport- en bewegingscultuur
- kennis, inzicht en vaardigheden bijbrengen om verantwoord deel te kunnen nemen aan sport- en bewegingsactiviteiten
- meegeven dat deze activiteiten een onmisbaar element zijn voor een gezonde leefstijl
- leren beter te worden in sport- of bewegingsactiviteiten.

Op school word je opgeleid om meer-
voudig deelnamebekwaam te zijn in bewegen en sport.

Dit houdt in dat je naast bewegen (alleen en samen) ook nadenkt over dat bewegen en andere rollen in de les vervult dan alleen die van beweging.

Daardoor is het mogelijk competenties te verkrijgen die benut kunnen worden in de organisatie waarin de beweegactiviteiten plaatsvinden en te weten wat je ambities zijn in en je waardering van sport en bewegen.

FOTO: HANS DIJKHOFF

Vrijlopen door een schijnbeweging

THEORETISCHE WORKSHOP

Christian Pijpers van de KNVB (Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond), legde het pilotproject over jeugdarbitrage uit. Het gaat om competentiegericht opleiden van jeugdarbiters. Zo'n aanpak biedt veel kansen binnen 'bewegen en regelen' in het voortgezet onderwijs. De leerlingen worden opgeleid om spelsituaties te herkennen en te volgen. Ze leren optreden in moeilijke situaties en zijn tevens spel(bege)leider. Je kunt zo mooi aansluiten bij de belevingswereld van de leerlingen en bij het kwalificatieniveau van de bond. Leerlingen kunnen er op die manier achterkomen dat ze competenties op het gebied van leidinggeven hebben.

Wat de kennis en kunde betreft maak je gebruik van elkaar.

Een video liet zien hoe leerlingen, die al ervaring hadden opgedaan binnen school met regeltaken en spelleiding, een cursus pupillenscheidsrechter volgen van de KNVB. Een vorm van samenwerking die veel voordelen heeft voor de sportbond. Door de opleiding

van gekwalificeerde scheidsrechters wordt het bestand uitgebreid.

PRAKTISCHE WORKSHOPS

De deelnemers kregen de gelegenheid aan den lijve de (in)richting van de sportdeelnameprojecten mee te maken. Vertegenwoordigers van de KNKV (Koninklijk Nederlands Korfbal Verbond) en het NHV (Nederlands Handbal Verbond) gaven een praktische workshop waarin ze delen van het sportdeelnameprogramma demonstreerden en van uitleg voorzagen.

In het *Basisdocument bewegingsonderwijs* staan leerlijnen voor het basisonderwijs beschreven. Voortbouwend op deze leerlijnen zijn korfbal- en handballessen ontwikkeld, onder andere voor de leerlijn mikken (zie voorbeeldkaart handbal in praktijkkatern).

Korfbal

Rob Lof van de Korfbalbond presenteerde in het kort het programma van het project met de kennismakingslessen korfbal voor het basisonderwijs. De

kennismakingslessen zijn opgenomen in een lesmap, die is samengesteld in nauwe samenwerking met de SLO. Het project gaat ervan uit dat twee of drie keer achter elkaar een les wordt aangeboden.

De eerste les is een introductie in korfbal waarin de thema's scoren/mikken, samenspelen en korfbalspel aan bod komen. De volgende lessen zijn herhalingen en/of variaties van de opzet van de eerste les. Op de leskaarten staan ook didactische tips. Verder kunnen er aanpassingen gedaan worden aan het niveau van de groep met de variaties die op de leskaarten gegeven worden. Wanneer korfbal drie keer wordt aangeboden is de kans op een werkelijk leerresultaat groot.

De lessen worden onder auspiciën van de (vak)leerkracht gegeven in samenwerking met iemand van de vereniging of de bond. Bij de inrichting van de les gaan we uit van 45 minuten, met groepen van 24-32 leerlingen. Elk thema komt gedurende 15 minuten aan bod (inclusief uitleg).

De kennismakingslessen worden gegeven uitgaande van de visie van het KNKV. Het gaat altijd om scoren en samenspelen om te scoren. Het voorkomen van scoren (verdedigen) is een ander spelelement van de sport. Opdoen van succeservaringen is leuk voor kinderen. De uitgewerkte spelvormen passen goed in de leerlijnen die zijn uitgewerkt in het *Basisdocument bewegingsonderwijs* voor de basisschool. Veel beurten zijn nodig, omdat na zo'n twintig pogingen de kinderen beter leren te scoren. Wanneer ze twee- tot driemaal (van de vijf pogingen) raak gaan schieten, zal het zelfvertrouwen van het kind groeien. Dit hoge scoringspercentage lukt alleen als de hoogte van de korf aangepast wordt aan het niveau van de deelnemers.

In de samenspelsituaties kiezen we er (voor de introductielessen) zo veel mogelijk voor om met drie spelers in een team te spelen. Dan moet iedereen wel meedoen en krijgt ook iedereen de bal. Bij het spelen van drie tegen twee hebben de spelers dertig procent meer bal-

contact dan bij vier tegen drie.

Het resultaat van het project is dat de kinderen veel plezier en eigenwaarde ontwikkelen bij het spelen van korfbal en korfbalachtige spelvormen.

Handbal

Handbal is een erg aantrekkelijk spel voor het basisonderwijs. Vanuit eenvoudige lummelspelen is een voortzetting in de richting van handbal een logische stap. Het Nederlands Handbal Verbond vindt het belangrijk dat leerlingen op een leuke en uitdagende manier kennismaken met de basisprincipes van handbal. De les die door Nicolien de Wit van het NHV werd gegeven, is een compilatie van de inhoud van een mooie map die is samengesteld door het NHV in samenwerking met de SLO. De daarin beschreven lessen proberen een brug te slaan tussen het bewegingsonderwijs in school en de handbalvereniging, waar de jeugd zich verder kan ontwikkelen in het handbal. De lessen zijn primair bedoeld voor sportkennismakingsprojecten, waarbij ook de handbalvereniging actief betrokken wordt.

DRIE SERIES VAN DRIE LESSEN

- Een serie van drie kennismakingslessen die gegeven wordt *binnen schooltijd* in school.
- Een serie van drie kennismakingslessen die gegeven wordt *na schooltijd* in school aan kinderen die hierin geïnteresseerd zijn.
- Een serie van drie lessen die worden gegeven *binnen de vereniging* en die gericht zijn op de kinderen die vanuit dit traject zich willen aanmelden bij de vereniging.

De lessen zijn uitgeschreven op leskaarten. Belangrijk is dat de lessen op een aansprekende manier laten kennismaken met de basisprincipes van handbal.

De hierboven genoemde voorbeelden van korfbal en handbal zijn uitgegeven in een mooie map.

Ter ondersteuning van de leskaarten is een cd-rom bijgevoegd met voorbeeldlessen.

FOTO: HANS DIJKHOFF

Oefenen van mikken

PRINCIPES

Principes die gelden voor alle sportkennismakingsprojecten zijn:

- geef de leerlingen veel beurten
- zorg voor veel herhalingen
- geen lange wachttijden
- probeer te spelen met zo klein mogelijke partijen.

De bedoeling is dat contacten met de scholen lopen via de verenigingen in de buurt en dat in samenwerking een doorstroom naar de vereniging ontstaat.

Ook de NBB (Nederlandse Basketball Bond) en de NKVB (Koninklijke Nederlandse Klim- en Bergsport Vereniging) zijn in samenwerking met de SLO bezig met het ontwikkelen van een dergelijke map, waarbij ook weer wordt gewerkt volgens de leerlijnen uit het *Basisdocument*.

DISCUSSIEGROEPEN

Centraal in de discussiegroepen tijdens het middagprogramma stond de kwaliteit van het sportkennismakingsaanbod. In vier groepen werd daarover gediscussieerd. In één groep ging het over de sportkennismaking in het VO de andere drie groepen praatte over het BO.

HET BASISONDERWIJS

Drie van de vier discussiegroepen praatten over sportkennismaking in het basisonderwijs op basis van praktijkvoorbeelden o.a. van de Tennisbond, de Handboogbond en de Volleybalbond. Daar zijn de volgende punten besproken.

- De kwaliteit van de lesgevers/het lesgeven vanuit de sport laat vaak te wensen over. Dat geldt voor de gehanteerde werkvormen, maar ook voor de inhoud/oefenvormen. Scholen, met name vakleraren, willen de kwaliteit waar hun leerlingen mee te maken krijgen goed bewaken. Soms is het aanbod beneden de maat. Bijvoorbeeld omdat er klassikaal wordt gewerkt met oefenstof die niet geschikt is en met erg lange wachtbeurten voor de kinderen. Als er een goed aanbod is met een enthousiaste bekwame verenigingsleider(ster) kan sportkennismaking echter wel degelijk een verrijking zijn.
- Vanuit de bonden die sportkennismaking via het onderwijs belangrijk vinden (Nevobo bijv.) wordt veel aandacht besteed aan de ondersteuning van verenigingskader. De contacten met de scholen en het aanbod wordt centraal, vanuit de bond, geregeld.
- Telkens wordt bekeken of een kwalitatief goed aanbod kan worden gedaan. Als de vereniging dat niet kan leveren, gaat de consulent vanuit de bond het aanbod verzorgen. Als dit echter niet kan worden gerealiseerd, ziet de bond af van het aanbieden van sportkennismaking op die locatie. Liever niet dan een slecht aanbod.
- Bonden moeten een gezamenlijke strategie ontwikkelen voor de sportkennismaking via het basisonderwijs.
- Vanuit gemeenten is er ook een actief beleid mogelijk om verenigingskader te ondersteunen, bijv. de gemeente Schiedam doet dit.

Gemeenschappelijke conclusie: de kwaliteit van het aanbod is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van alle partners in de BOS-driehoek (buurt/lokaal beleid, de school/het onderwijs en de sportbond/vereniging).

HET VOORTGEZET ONDERWIJS

De VO-groep ging in op regelende taken die in de kerndoelen en eindtermen zijn omschreven zoals: organiseren, spelleiding/scheidsrechteren, coachen/begeleiden etc. en de kansen die dat biedt om doorgaande leerlijnen te ontwikkelen van het binnenschoolse naar het buitenschoolse aanbod in de sport. Zijn er kansen voor zo'n ontwikkeling en is ze wenselijk? Vanuit de verschillende sectoren die deelnamen aan de discussie werd dat beaamd.

Marco Krijnsen (docent LO) gaf aan dat dit verweven zit in het curriculum van het vak bewegingsonderwijs. De sport is ook een middel om je als school te profileren met bijvoorbeeld sportklassen.

Alle partijen zijn zich ervan bewust dat je alleen iets structureels van de grond kan krijgen als er wordt samengewerkt. Voorwaarde is een goede aansluiting bij het aanbod van de school. En juist door de samenwerking kan dat aanbod verruimd worden. Daar hangt natuurlijk een kostenplaatje aan en er moet gekwalificeerd kader voor beschikbaar zijn. En, er moet een zo breed mogelijke doelgroep worden bediend.

Vanuit bonden wordt aan de verenigingen materiaal verstrekt om bij de scholen langs te gaan. Maar hoe wordt de kwaliteit van het aanbod en de lesgevers gewaarborgd? De drie aanwezige sportbonden (NBB, KNHB en KNVB) vinden allen dat in dit soort trajecten met gecertificeerde docenten gewerkt dient te worden. De wijze waarop de bonden dat doen verschilt (nog). Zo zoekt de Hockeybond naar docenten LO die ook hockeyen en leidt de Voetbalbond het kader zelf op, maar dat hoeft geen bezwaar te zijn.

De conclusie in deze discussiegroep: het sportkennismakingsaanbod moet zijn afgestemd op het aanbod van de school en dus een hoog breedtesportgehalte hebben. En: kennismakingslessen moeten worden gegeven door daarvoor gekwalificeerde docenten.

AANBEVELINGEN

Met deze expertmeeting werd de partij en inzicht gegeven in ontwikkelingen op

het gebied van sportkennismaking.

Door de presentatie van op de markt verschenen projecten, uitwisseling van ervaringen en het discussiëren met elkaar kunnen nieuwe initiatieven ontwikkeld worden.

De kennismakingsmappen van KNKB en NHV kunnen zowel in de school als in de vereniging worden gebruikt. Andere bonden hebben ook lesmateriaal ontwikkeld of zijn daar hard mee bezig. Zulke projecten kunnen een succes worden als er sprake is van nauwe samenwerking tussen de leerkracht en de trainer/vereniging. Mensen van buiten het onderwijs moeten beschikken over voldoende bekwaamheid om op pedagogisch/didactisch terrein te werken met kinderen. Tevens moet de continuïteit gewaarborgd blijven door o.a. het ontwikkelen van programma's, maar ook door het maken van sluitende afspraken tussen de participerende instanties over bijvoorbeeld financiering en continuïteit.

Deze dag heeft het nodige opgeleverd. Het bijeenbrengen van de diverse partijen geeft helderheid over inhoud en het waarborgen van kwaliteit: daar ben je samen voor verantwoordelijk. Er ligt een unieke kans om kinderen te laten kennismaken met de eigen sfeer en het plezier van een bepaalde sport of sportvereniging. Als we met z'n allen voor elkaar kunnen krijgen dat kinderen kiezen voor een sport, leveren de partijen een goede bijdrage aan het doel om kinderen te motiveren een leven lang te bewegen.

Voor meer informatie over de lesmap 'Kennismaken met korfbal':

www.knkv.nl en voor de lesmap 'Kennismaken met handbal': www.nhv.nl ◀◀

CORRESPONDENTIE: c.mooij@slo.nl

KVLO

HENK GEMSER: EEN LERAAR LO IN HET BESTUUR VAN NOC*NSF

'SCHAATSSEN IS LEUK EN NIET MOEILIK

Henk Gemser was jarenlang leraar lichamelijke opvoeding in het voortgezet onderwijs, voordat hij bekend werd als schaatscoach. Ook was hij meer dan 25 jaar verbonden aan het CLOS in Heerenveen. In de jaren negentig ging hij zich, naast het begeleiden van nationale toppers bij de KNSB, middels zijn eigen schaats-school toeleggen op schaatslessen aan beginners en recreanten. Dit mondde uit in het boek *Schaatsen jong geleerd*, dat onlangs verscheen bij het Jan Luiting Fonds. Vorig jaar november werd hij bovendien NOC*NSF-bestuurslid. Door: Ernst Hart

Trots is hij op zijn nieuwste schaatsboek. Al in 1987 schreef Henk Gemser samen met Gerrit Jan van Ingen Schenau en Jos de Koning het *Handboek Wedstrijdschaatsen*. Het werd in 1998 herschreven, in het Engels vertaald en door de ISU als standaardwerk verspreid in de internationale schaatswereld. Het is een boek waarin alles over het schaatsen in detail wordt beschreven. 'Maar *Schaatsen jong geleerd* heb ik voor een geheel andere doelgroep geschreven. Het is een ondersteuning aan de basis en goed te gebruiken door docenten en hun beginnende schaatsers. Ik ben er trots op.'

WAAR KOMT JOUW GROTE INTERESSE VOOR SCHAATSSEN VANDAAN?

'In mijn jeugdjaren deed ik al aan schaatsen, maar daarnaast ook aan wielrennen, atletiek (100m, 400m), zwemmen en ook nog korte tijd voetbal. In de winters van de jaren vijftig was schaatsen in Friesland een dominant gebeuren. In ieder zichzelf respecterend dorp werden kortebaanswedstrijden georganiseerd. Op mijn zestiende was ik als junior-B de beste in Friesland. Daarna heeft het schaatsvirus me nooit meer verlaten.'

HEBBEN DE GYMLESSEN OP SCHOOL JE GESTIMULEERD OM AAN SPORT TE GAAN DOEN?

'Gym en sport waren echt gescheiden. In de vijfde en zesde klas van de lagere

school kregen wij verplicht twee keer per week gymles van een gymleraar. Het enige wat mij daarvan bijstaat is dat er veel met turntoestellen werd gewerkt en dat we op harde kokosmatten moesten landen. De HBS-tijd werd gekenmerkt door een absolute top-down gezagsverhouding. De lessen LO kenden een strak protocol van indraven, oefeningen op de plaats, daarna paalklimmen of touwklimmen, wandrekklimmen, brug, rekstok of kastspringen. In de winter ieder tweede uur volleybal en in de zomer een uur atletiek (werpnummers of verspringen) en het andere uur spel. Ik vond dat aangenaam en deed het enthousiast. Er was geen discussie of je wel of niet meedeed en er werd ook niet gevraagd wat je liever deed.'

HEB JE NOG EEN BIJZONDERE HERINNERING AAN EEN GYMLERAAR UIT DIE TIJD?

'Eenmaal per jaar was er de sportontmoeting Harlingen-Delfzijl. Het Harlinger team bestond vooral uit sportende HBS-leerlingen. Onze gymleraar Van Joolen was daarbij de taakgerichte coach met naast een compliment voor de winnaars ook begrip voor de minder presterenden.'

WAT WAREN VOOR JOU DE REDENEN OM NAAR DE ALO TE GAAN?

'Mijn vader was MO-P'er en mijn gymleraar op de HBS was een inspirerend voorbeeld. Daarnaast deed ik in al mijn

vrije tijd aan sport. Overigens met heel eenvoudige materialen, want het was vlak na de oorlog. Op mijn 18e slaagde ik op de HBS-B, hoefde nog niet in militaire dienst en had door mijn sporten de drie noordelijke provincies redelijk doorkruist. Ik was nieuwsgierig naar het onbekende en verkoos de ALO in Amsterdam boven Groningen. Die keus is een goede geweest.'

KUN JE DE SFEER OP DE ALO IN DIE JAREN BESCHRIJVEN?

'Met achttien jaar op kamers in Amsterdam, eens in de zes weken naar huis, een tot twee warme maaltijden per week, nooit je lessen missen op de Academie in de Nicolaas Maesstraat, geen studiefinanciering, weinig financiële ruimte bij mijn ouders, 's avonds clubjes lesgeven (ZZV Zaandam) en heel veel nieuwe dingen waar ik nog nooit van had gehoord! Honkbal en basketbal was ik nog nooit eerder tegengekomen. En dan te weten dat je Daan Hogendijk en Dick Smull daarbij als docent had! De Academiegemeenschap was klein en hiërarchisch op basis van de studiejaar. Het studentenleven doorbrak die grenzen en op de sociëteit en in het dispuut Domas heb ik veel geleerd. Mijn studententijd herinner ik mij dankbaar. Er zijn in die periode ook voortreffelijke contacten ontstaan voor mijn werk in de volgende jaren tot heden.'

EILIJKE TE LEREN'

FOTO: W. BENSCHOP

Actief als schaatscoach in Hamar in 1993

HOE WAREN JOUW EERSTE LESGEEFERVERINGEN?

'Vooral positief, maar één situatie zal ik nooit vergeten. Tijdens het hospiteren bij het VGLO mocht ik na twee observatielessen zelf een les ringenzwaaien geven. Als extra instructie kreeg ik mee 'Laat ze maar goed werken!' In de tweede groep en bij de zesde achterzwaai kon één van de jongens zich niet meer vasthouden en ging via een parabolische baan achterwaarts een landing maken vlak bij de verwarmingsradiatoren. En toen... een rotsmak, pijn, ontredde... en dat jongetje zei: hé meester, ik heb dubbele ellebogen! Het was een dubbele onderarmbreuk tweezijdig. Na de ALO ben ik ruim twee jaar als dienstplichtig luitenant sportofficier in militaire dienst geweest. Vanaf 1964 kreeg ik in Arnhem 32 lesuren op een ULO en 16 uren op een VGLO, dus in totaal 48 lesuren in de week en op zaterdagochtend tot 13.00 uur les. Daar-

na ben ik gaan lesgeven op wat de mavo ging heten en op een mts en meao.'

EN TOEN BELANDDE JE OP HET CIOS IN HEERENVEEN. HOE KWAM DAT ZO?

'Gewoon solliciteren bij het CIOS dat in 1974 opgericht zou worden in Heerenveen. In 1969 was ik begonnen met de conditietraining bij de schaatsenrijders van de KNSB-kernploegen (Schenk, Verkerk e.a.). Daarmee profileerde ik mij als deskundige binnen de topsport. Uiteindelijk heb ik een aantal vakken op het CIOS gedoceerd: les/leidinggeven, trainingsleer, anatomie/fysiologie, leider keuzevakken schaatsen, sportschoolhouder en watersport.'

JE WAS DUS AL ACTIEF BINNEN DE KNSB. WAT WAREN JE FUNCTIES TOTDAT JE IN 2001 STOPTE?

'Ik heb vanaf 1969 verschillende functies uitgeoefend: conditietrainer, trai-

ner/coach, opleidingsfunctionaris en opleidingshervormer. In 1971 werd ik voor het eerst trainer/coach van een kernploeg, namelijk de dameskernploeg Jong Oranje. Sindsdien heb ik veel bekende dames- en herenschaatsers begeleid binnen de kernploegen. Sportief gezien beschouw ik zelf als hoogtepunt de Olympische Spelen 1998 in Nagano: met vier sporters behaalden we vijf medailles.'

DE KNSB ONDERSTEUNT JOUW NIEUWE BOEK SCHAATSEN JONG GELEERD. WELKE DOELSTELLINGEN HAD JE VOOR OGEN TIJDENS HET SCHRIJVEN?

'De schaatsbeweging toegankelijker maken voor de beginnende schaatser. Daarnaast wilde ik voor de schaatsinstructeur en de leraar LO een ordening aanreiken die gekenmerkt wordt door grote eenvoud. Ik wil mijn overtuiging overbrengen dat schaatsen leuk is en niet moeilijk te leren. Het vraagt hooguit

voldoende tijd om te oefenen. De fantastische tekeningen van Hendrik Vos verduidelijken mijn visie op elke pagina.'

UIT JOUW VISIE OP SCHAATSEN IS OOK HET SCHOOLSCHAATSPROJECT IN FRIESLAND ONTSTAAN. WELKE REDENEN HAD JE OM MET DIT PROJECT TE BEGINNEN?

'De onafhankelijke schaatsscholen hebben zich in 2003 verenigd in de vereniging S.I.J.S. Zelf ben ik eigenaar van schaatsschool Pro Action in Thialf. Schoolschaatsen wordt een speerpunt, want wij vinden dat kinderen meer in aanraking moeten komen met dit deel van het Nederlands cultuurgood, ondanks het gemis aan natuurijs de laatste jaren. Bovendien is het een zinvolle bewegingsactiviteit en gewoon erg leuk. Wij willen het structureel een plaats geven binnen het basisonderwijs. Op advies van de staatssecretaris van VWS, mevrouw Ross, breng ik de KNSB-verenigingen, de schaatsscholen, de ijsbanen, het bedrijfsleven, de schoolsportbegeleidingsdienst en de basisscholen bij elkaar. Voor één euro per les per kind wordt onder schooltijd een lessenserie gerealiseerd met professionele pedagogische begeleiding. In het seizoen 2004-2005 wordt met 2.000 kinderen uit de vier gemeenten rond Thialf in een driejarig pilotproject gestart. Bij het leren van de schaatsbeweging staat de beleving van het kind centraal.'

EN ALSOF JE HET NOG NIET DRUK GENOEG HEBT, BEN JE SINDS NOVEMBER 2004 OOK NOG EENS BESTUURSLID VAN NOC*NSF GEWORDEN. WELKE TAKEN HEB JE DAAR?

'Ik draag verantwoordelijkheid voor waar NOC*NSF voor staat. Mijn hoofdaandachtspunt is topsport. Ik ben al vaak bij Olympische Spelen betrokken geweest, maar vanaf nu zal dat vanuit een heel andere invalshoek zijn. Ik houd mij onder andere bezig met de inbreng

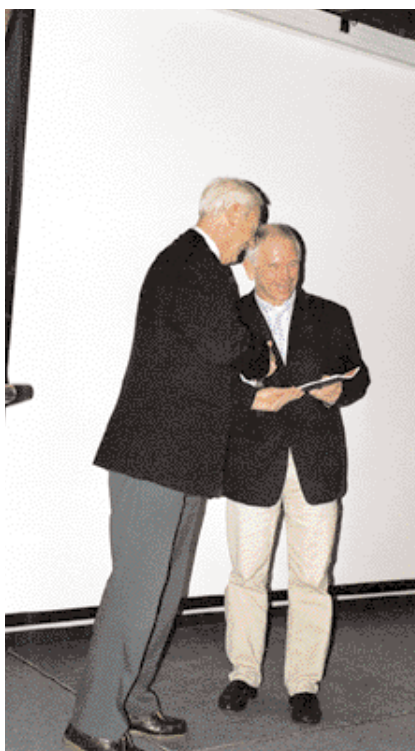

FOTO: BEN VAN GASTEL

Wim de Heer (li) reikt het tweede exemplaar van Schaatsen jong geleerd uit aan de auteur

van overheid en bedrijfsleven bij de Olympische sport. De overheid is dominant aanwezig bij grote evenementen als de Olympische Spelen. Niettemin is er een beleid van 'terugtrekken van financiële ondersteuning'. Het bedrijfsleven is een grote partner en die zal zeker groter worden.'

VERWACHT JE HIERBIJ PROBLEMEN NU DE ECONOMIE STAGNEERT?

'Er zullen zeker problemen zijn bij het faciliteren van jeugdig talent dat zich prestatief nog niet 'in de kijker' plaatst. Het wordt dus lastiger om jeugdigen te ondersteunen in het opzoeken en verplaatsen van hun prestatiegrenzen. Geduld hebben en het proces een kans geven zijn eerder te vinden bij sportbonden en overheid, dan bij merken, teams en bedrijfsleven. De toppers zullen echter altijd een sponsor vinden om naast hun sportersbelang ook het bedrijfsbelang te dienen.'

TOT BESLUIT NOG EVEN TERUG VAN TOPSPORT NAAR LICHAMELIJKE OPVOEDING: WAT IS JOUW OORDEEL OVER DE LO ANNO 2005?

'Een genuanceerd oordeel kan ik niet hebben, aangezien ik niet meer in de echte praktijk sta. Het is te goedkoop om op afstand te oordelen over de praktijk van iedere gymles. Wel zie ik binnen het onderwijs de gezondheidsbevorderende beïnvloeding op leefstijl door bewegen verdwijnen. De overheid sluit een convenant met de sportkoepel NOC*NSF om die vrijage als mogelijk rookgordijn te gebruiken. Waar blijft de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de overheid naar de kinderen in het basisonderwijs? 600.000 leerlingen in het middelbaar beroepsonderwijs krijgen door het bedrijfsleven kwaliteitseisen voorgesteld voor hun studie en opleidingsperiode. En daarbij is niets terug te vinden wat een kans geeft aan lichamelijke opvoeding en sport. Generaties jeugdigen worden aan hun lot overgelaten om daarna te constateren dat hun gezondheid vroegtijdig wordt bedreigd en dat vraagt dan om dure acties en projecten om het kwaad achteraf te keren. Ik zie mogelijkheden genoeg voor sport en bewegen wanneer het maar aansluit bij de fysieke mogelijkheden van de leerlingen en, vooral, bij hun interesses. Er zal dus een redelijk keuzeaanbod moeten zijn, op geschikte tijden en inspelend op de motivatie van leerlingen.'

WELKE BOODSCHAP HEB JE VOOR DE VAKWERELD LO?

'Collega's, bedenk dat jullie werk het werk is van iedere dag en ieder uur en voor iedere leerling. Dikwijls zonder enig etalage-effect of ander uiterlijk vertoon. Jullie kunnen leerlingen laten ervaren dat ieder mens zijn waarde heeft. Coachende zorg in het bewegingsonderwijs geeft bij iedere leerling een levenslange echo!'

NASCHOLING

7 APRIL 2005, DEN HAAG

STUDIEDAG SPECIAAL ONDERWIJS

'ANDERS KIJKEN NAAR KINDEREN'

Op donderdag 7 april 2005 vindt de landelijke studiedag bewegingsonderwijs speciaal onderwijs plaats. Het thema is: 'Anders kijken naar kinderen' Door: Emiel van der Haak

De organisatie (Haagse academie voor lichamelijke opvoeding en KVLO) hoopt met dit thema en deze dag u een zinvolle denk- en doedag te kunnen bieden waarin u zowel op theoretisch als op praktisch niveau ervaringen kunt opdoen en uitwisselen. Er is een aantal workshops dat direct te maken heeft met het thema. U vindt ze terug in het workshopoverzicht.

De inleiding van de dag wordt verzorgd door drs. André Rietman en is getiteld 'Anders kijken naar kinderen'. André Rietman is neuropsycholoog en verbonden aan het Pedologisch Instituut Den Haag (HCO) en ergotherapeut. De inleiding van Rietman richt zich op het verklaren van gedrag vanuit meerdere invalshoeken. Voorbeelden van een andere manier van kijken naar kinderen worden gerelateerd aan neuropsychologische theorieën.

DAGINDELING

Na de inleiding op het thema, kunt u starten met één van de workshops. Er zijn drie workshoprondes van 90 minuten. Gedurende de dag is er voldoende gelegenheid om stands te bezoeken. De dag wordt afgesloten met een borrel en biedt de mogelijkheid van een gezamenlijk buffet voor deelnemers en workshopleiders.

WORKSHOPS

1 De 'dieetclub'

Kinderen met overgewicht hebben tijdens de gymles een verhoogde kans op blessures, kunnen met veel onderdelen niet meedoen, zijn met spelletjes altijd als eerste af en worden vaak als laatste gekozen. De vakleerkracht kan, samen met een diëtiste, een grote bijdrage leveren aan het bestrijden van overgewicht en aan het geluk van deze kinderen. In het praktische deel kunnen deel-

nemers ervaren hoe de vakleerkracht van de Nelson Mandelaschool te Rotterdam lesgeeft aan kinderen met overgewicht. In het theoretisch deel laten we het programma van de dieetclub zien en bespreken we hoe je het binnen je eigen school vorm kunt geven en kunnen we onze ervaringen uitwisselen. Workshopleiders: Wilco Bronmijer, vakleerkracht en Janine Reitsema, diëtiste
Type workshop: theorie/praktijk

2 Bewegend reflecteren ('refl-actie')

In deze extra lange workshop (duurt twee rondes) onderzoeken we de mogelijkheden om beter te leren bewegen door terug te kijken (te reflecteren) op datgene wat de beweger (het kind) zelf beleefd heeft. Wat wil de beweger zelf graag leren? Waar denkt de beweger aan tijdens, voor of na het uitvoeren van de activiteit? Welke beleving bepaalt mede het leerproces? Deze vragen zullen eerst aan de orde komen met betrekking tot het beter leren bewegen van de lesgever zelf (eigen praktijk). Daarna zal deze 'reflectieve leerhulp' uitgeprobeerd worden in een praktijk met schoolkinderen.

Workshopleiders: Chris Hazelebach (Calo-docent), Tejo van de Berg (pabo-docent)

Type workshop: praktijk/theorie

3 Het gebruik van pictogrammen bij autistische kinderen (onder voorbehoud)

Van chaos naar structuur met behulp van pictogrammen in het bewegingsonderwijs. Voor een autistische leerling is het moeilijk een gymles zo te orde-

PROGRAMMA

09.15-09.45	Registratie en ontvangst
09.45-10.15	Opening door André Rietman
10.30-12.00	Workshopronde 1
12.00-13.00	Lunch
13.00-14.30	Workshopronde 2
14.30-14.45	Pauze
14.45-16.15	Workshopronde 3
16.15-18.00	Borrel, aansluitend buffet

INSCHRIJVING

Inschrijving vindt plaats na ontvangst

van het ingevulde inschrijfformulier, voorzien van handtekening voor incasso, in Zeist. Indeling geschiedt op volgorde van binnenkomst. Uiterste inschrijfdatum is 10 maart 2005. Eind maart ontvangt u een inschrijvingsbewijs met programma en routebeschrijving. *KVLO-leden hebben voorrang!*

KOSTEN

€ 85,- KVLO-leden en € 120,- niet-leden. Tevens studententarief (zie inschrijfformulier).

Nadere informatie: KVLO, 030 693 7677 (Astrid van der Linden).

nen dat het voor hem of haar hanteerbaar is. De vakleerkracht bewegingsonderwijs kan daar zeer veel in bijsturen. Met vaak maar kleine aanpassingen en simpele ingrepen kan een gymles gestructureerd en verduidelijkt worden. Het gebruik van pictogrammen speelt daarin een belangrijke rol. Workshopleider: nog niet rond
Type workshop: praktijk

4 Bewegingsonderwijs in de psychiatrie

Ook kinderen in een psychiatrische setting hebben recht op bewegingsonderwijs. Het geven van deze lessen vereist naast een duidelijk vooropgezet jaarplan zeer veel flexibiliteit en improvisatievermogen. In deze workshop wordt aan de hand van praktijkvoorbeelden nader ingegaan op dit gegeven. Nathan Bolks, sportdocent 'De Jutters', centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie, Den Haag
Type workshop: theorie

5 Pauzeproject

Pleinwachten en pauzes zijn in het SBO een loodzware klus voor personeel en leerlingen. Op het Age doen ze dat op een andere manier, zodat beter antwoord gegeven kan worden op de hulpvraag van de leerlingen. Sport en spel in vakken tijdens gymlessen wordt ook toegepast in de grote pauze op het plein. Regels en afspraken uit de gymles worden doorgetrokken naar het plein en door de vakleerkracht uitgelegd. De leerlingen kiezen bij het naar buiten gaan voor een vak. Tijdens een pauze kan niet meer van vak veranderd worden. De centrale leiding van de pauze berust bij de vakleerkracht van de school. Workshopleider: Erik Verhagen, vakleerkracht
Type workshop: theorie

6 Sensorische integratie

We staan niet altijd stil bij de zintuiglijke informatie die nodig is om te kunnen bewegen. We kennen allemaal de vijf zintuigen: horen, zien, ruiken, proeven en voelen, maar die informatie is onvolledig om mee te bewegen en zeker om mee te leren nieuwe bewegingen uit

te voeren. Daarbij is het nog mogelijk dat de prikkelverwerking door die systemen niet goed verloopt en dat kinderen dan bijzondere gedragingen kunnen laten zien als onhandigheid, angst voor bewegen, moeite met aangeraakt worden, veel en hard vallen, etc. In deze workshop wordt op een andere, meer zintuiglijke manier gekeken naar (leren) bewegen. Workshopleider: André Rietman, neuropsycholoog Pedologisch Instituut Den Haag (HCO) en ergotherapeut
Type workshop: theorie/praktijk

7 Kijken naar je zelf! School video interactie begeleiding

School Video Interactie Begeleiding (SVIB) is er niet voor om te confronteren, maar om te reflecteren en te professionaliseren. Bij communicatie gebeurt er zoveel tegelijk dat het vaak met het blote oog niet goed te registreren valt. De camera kan helpen gedetailleerd te kijken naar de interactie, de didactiek en de organisatie. De ervaring leert dat beelden inzicht geven. Wat is het effect van mijn handelen? In deze workshop gaan we praktisch aan de slag o.a. met videobeelden om zicht te krijgen op wat deze methodiek inhoudt en wat zij zou kunnen betekenen in de dagelijkse praktijk van de gymnastieksaal.

Workshopleider: Loes Dreissen
Type workshop: theorie/praktijk

8 Workshop Circus: 'Kijk eens wat ik kan!'

We willen u graag kennis laten maken met de spannende en uitdagende wereld van het circus en laten ervaren hoe je veel met weinig kunt bereiken. Een stappenplan (methodisch werken) en een didactische aanpak behoort bij de workshop. Verschillende aspecten bieden we aan: jongleren met doekjes, balletjes, ringen, kegels; balanceren op een draad, een grote bal, een speciale step, professionele stelten of op een eenwiel fiets. Het draaiend houden van Chinese bordjes, vlinderstokken, diabolos. Zelfs piramides bouwen met levende mensen behoort tot de mogelijkheden. We begeleiden deze activiteit met

ondersteunende muziek. Aan het eind van de workshop heeft u beslist een idee hoe u het circus in uw school kunt inzetten bij thematisch en/of projectmatig onderwijs.

Workshopleider: Anne Kuipers
Type workshop: praktijk

9 Interculturele communicatie

Communicatie met (allochtone) ouders kan ook in het speciaal onderwijs een obstakel zijn. Nourdin Tchiche gaat hierop in en kan mogelijk verheldering in dat communicatieproces brengen. Nourdin is werkzaam geweest als docent in het speciaal onderwijs (MLK-onderwijs) en is op dit moment docent op de pabo van de Haagse Hogeschool. Ook participeert hij in het kenniscentrum Jeugd en Opvoeding van de Haagse Hogeschool. Workshopleider: Nourdin Tchiche
Type workshop: theorie

10 Het geven van leerhulp

Dat kinderen op verschillende niveaus bewegingsactiviteiten realiseren kunnen we in iedere les waarnemen. De leerkracht staat dan telkens voor de vraag hoe hij/zij ieder kind in zijn bewegingsontwikkeling optimaal kan begeleiden. In de workshop gaan we aan de hand van beelden bekijken hoe leerhulp 'op maat' geboden kan worden. Bijvoorbeeld via aanpassingen van het arrangement, het geven van aanwijzingen of via regelaanpassingen. Ook reguleringsaspecten kunnen een belangrijke rol spelen. Workshopleider: Chris Mooij
Type workshop: theorie/praktijk

11 Negatieve faalangst in het speciaal onderwijs

De oorzaak van negatieve faalangst kan zeer divers zijn. Dat maakt het in eerste instantie lastig in te schatten wat een effectieve aanpak is. Wel zijn er een paar algemene principes waar altijd gebruik van gemaakt kan worden. De workshop gaat over de diversiteit en die principes. Workshopleider: Bert Krapels, psychotherapeut
Type workshop: theorie

12 Bewegen als doel en als middel bij ZMOK

Hoe geef je bewegingsonderwijs vorm (als doel en middel) aan de hand van een jaarplanning (vakwerkplan) van de school? Videomateriaal ondersteunt de

beantwoording van deze vraag. Leerlingen/schoolverlaters zullen in deze workshop participeren om een beeld te geven van het uitstroomniveau (uitgangspunt kerndoelen basisonderwijs). Uiteraard volgt hierna een discussie

en/of uitwisseling.

Workshopleider: Ramses Bekkenk, docent bewegingsonderwijs ZMOK

Type workshop: theorie/praktijk

INSCHRIJFFORMULIER

'Anders kijken naar kinderen'

Studiedag bewegingsonderwijs speciaal onderwijs op donderdag 7 april 2005 te Den Haag

Naam: _____ Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Telefoon: _____ E-mail: _____

Bank/girorek.: _____ t.n.v. _____

☐ Leraar LO

☐ Anders, nl: _____

Lid KVLO: ja / nee kandidaat-lid KVLO: ja / nee

Lidmaatschapsnummer: _____ (zie adressticker vakblad)

(Zonder lidmaatschapsnummer brengen wij het hoogste bedrag in rekening.)

NB: betaalt per eenmalige incasso en gaat hiermee akkoord door ondertekening. Deze incasso is onherroepelijk.

Het inschrijfgeld bedraagt € 85,- voor KVLO-leden (studentlid € 30,-) en € 120,- voor niet leden (student € 43,-),

lunch + materiaal inbegrepen. Mogelijkheid tot deelname aan het Indisch buffet (incl. drank). **KVLO-leden hebben voorrang!**

Ik neem deel aan het buffet (€ 25,-) ☐ ja ☐ nee

Handtekening voor akkoord: _____

Ik heb belangstelling voor de volgende workshops:

Nr. workshop Titel van de workshop

1. _____

2. _____

3. _____

Tweede keus

1. _____

2. _____

3. _____

Dit formulier volledig ingevuld in een envelop (zonder postzegel) opsturen naar:

Bureau KVLO

Antwoordnummer 6030, 3700 VB Zeist.

Uiterste inschrijfdatum: 10 maart 2005. Bij overboeking gaan KVLO-leden voor!

NATIONALE SPORTWEEK

VAN 25 MAART TOT 3 APRIL

DANCERUN OPENING NATIONALE SP OR

Amsterdam staat op 25 maart 2005 in het teken van DanceRun, een hardloopevenement op muziek langs de Amsterdamse grachten. DanceRun wordt georganiseerd door de gemeente Amsterdam in het kader van de opening van de Nationale Sportweek. Bekende Nederlanders, waaronder topsporters en ex-topsporters, lopen mee tijdens de DanceRun. Een radiostation en bekende diskjockeys ondersteunen het evenement promotioneel en muzikaal. Door: Hanneke van den Pol

Amsterdam wil een stad zijn waar jongeren zich thuis voelen. Daarom maakt de gemeente er werk van om wensen van jongeren om te zetten in concrete voorstellen voor realisatie van die wensen. Eén van die wensen is de ontwikkeling van nieuwe en spannende evenementen. De ontwikkeling van DanceRun sluit aan op deze wens. Een nieuw evenement in Amsterdam, dat met de nodige opwindning gepaard gaat. De combinatie van dance en sport (hardlopen) is nieuw en spannend.

Bij DanceRun horen jongeren via een runradio muziek, waarop zij een loop langs de Amsterdamse grachten voltooien.

PROMOTIE

Terwijl werd nagedacht over datum en tijdstip waarop DanceRun kon worden gerealiseerd, was er contact met de Stichting Nationale Sportweek over de organisatie van de opening van de week in Amsterdam, net als in 2004. Goede Vrijdag

PARTICIPANTEN IN DE NATIONALE SPORTWEEK 2005!

De Nationale Sportweek vindt in 2005 voor de tweede keer plaats. Van vrijdag 25 maart tot en met zondag 3 april wordt met allerlei evenementen extra veel aandacht besteed aan sport. Het doel is om meer mensen sportief in actie te laten komen. Want sporten is leuk en gezond. En het bevordert de integratie en sociale contacten. De Nationale Sportweek is een initiatief van het NOC*NSF, KVLO (Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding), LC (Nederlands Instituut voor Lokale Sport & Recreatie), Mitex (de brancheorganisatie voor ondernemers in de sportdetailhandel) en FGHS (de branchevereniging van sportleveranciers). Samen met McDonald's zetten zij zich in om de Nationale Sportweek dit jaar nog meer zichtbaarheid te geven en er een nog groter succes van te maken.

DAG VAN HET ONDERWIJS

Dit jaar wordt op donderdag 31 maart een dag van het onderwijs gehouden in de Nationale Sportweek. Natuurlijk kunnen scholen hun activiteiten plannen op alle dagen van de sportweek, maar als het voor de school niets uitmaakt is donderdag 31 maart dé dag om plannen te maken! Dan zullen we vanuit de landelijke publiciteit aandacht vragen voor de sport in het onderwijs. En hoe meer scholen laten zien dat ze meedoen aan deze dag, hoe beter het is. Iedereen in Nederland moet het belang van sport, en ook het belang van sport op scholen in gaan zien!

TOPSPORTERS OP SCHOOL

Basisscholen kunnen meedoen aan de Nationale Sportweek met een speciaal lespakket, dat is ontwikkeld door UNICEF en NOC*NSF. Tijdens de Nationale Sportweek zal een aantal topsporters hun oude basisschool bezoeken om de allereerste pakketten te overhandigen. Alle scholen die het lespakket bestellen en daarmee beginnen in de Nationale Sportweek, ontvangen daarnaast gratis een promotiepakket van de Nationale Sportweek.

Daarnaast worden alle scholen opgeroepen om leuke activiteiten te organiseren samen met verenigingen in de buurt. Laat kinderen kennismaken met diverse takken van sport, organiseer een sponsorloop of plan je jaarlijkse sportdag in deze week. En dan natuurlijk bij voorkeur op de donderdag! Ook alle scholen die dergelijke activiteiten aanmelden op www.nationale-sportweek.nl ontvangen het gratis promotiepakket.

De Nationale Sportweek wordt gesponsord door McDonald's.

SPORTWEEK

25 maart is de eerste dag van de Nationale Sportweek 2005. De organisatie van DanceRun op die dag sluit perfect aan bij de wensen van jongeren in Amsterdam (nieuw en spannend) en de Nationale Sportweek (promotie van sportbeoefening).

DanceRun is daarvoor uitermate geschikt. Het is een maatschappelijk evenement, waarbij hardlopen wordt gecombineerd met dancemuziek. Het evenement is specifiek gericht op alle jongeren tussen 12 en 18 jaar uit Amsterdam. Er zijn mogelijkheden voor jongeren uit andere gemeenten om deel te nemen. De jongeren melden zich in het centrum van de stad (Stopera) en starten van hieruit aan een run van 4 kilometer. Via radio worden de jongeren ondersteund door dancemuziek met een perfecte hardloopleet die live wordt ge-

draaid door bekende Nederlandse diskjockeys. De jongeren kunnen dit tijdens het hardlopen beluisteren via een zogenaamde runradio, die ze bij inschrijving ontvangen. Kijk voor meer informatie en om je op te geven voor DanceRun op www.dancerun.nl

CORRESPONDENTIE: Hanneke van den Pol-Thoonen

Tel.: 026 483 4723

E-mail: hanneke.vandenpol@nationalesportweek.nl

Site: www.nationalesportweek.nl

VAS

CAO-VO 2005-2006

ONDERHANDELAARSAKKOORD GETEKEND!

Op woensdag 12 januari jongstleden hebben de onderhandelaars van de CMHF/KVLO het bovenstaande akkoord evenals de OCNV, de AOb en het Werkgeversverbond Voortgezet Onderwijs (WVO) ondertekend.

Doordat het akkoord naast een aantal duidelijke plussen ook een flinke min in zich kent was dit voor Harry Evers en Jilles Veenstra geen makkelijke beslissing. Door: Jilles Veenstra

DE PLUSSEN

- **Veiligheid.** In de CAO-VO wordt een bepaling opgenomen dat de instelling, in overleg tussen werkgever en (G)MR, vastlegt op welke wijze gestructureerd aandacht wordt gegeven aan (sociale en fysieke) veiligheid, arbeidsomstandigheden, ziekteverzuimpreventie en personeelszorg. In ieder geval zullen de maatregelen ook gericht moeten zijn op het voorkomen en beperken van arbeidsrisico's ten gevolge van agressie en geweld op school, (waarbij met name aandacht wordt besteed aan adequate scholing en begeleiding van de werknemers).

- **MR-faciliteiten.** Nogmaals wordt in dit akkoord het belang van de medezeggenschap onderstreept. Uitgangspunt bij de vaststelling van de faciliteiten is de omvang van het werk. In overleg worden de faciliteiten vastgesteld, indien P(G)MR en werkgever er niet uitkomen geldt in ieder geval de huidige regeling.
- **Reiskosten.** De reiskosten voor woon-werkverkeer worden aanzienlijk verbeterd. Er is gekozen voor een vergoeding van € 0,08 per kilometer (dus de regeling op basis van zones wordt verlaten) tot een maximum van 25 kilometer, waarbij aan werknemers die op minder dan 8 kilometer van

de werkplek wonen geen vergoeding wordt verstrekt. Het eerste jaar van het dienstverband ontvangt de medewerker vanaf 8 km een vergoeding ongeacht het totaal aantal kilometers (tot maximaal de prijs van een OV-jaarkaart voor dit traject). De brutovergoeding voor dienstreizen blijft ten opzichte van de huidige CAO ongewijzigd, de werkgever is verplicht om ten aanzien van de vergoeding gebruik te maken van saldering (benutten van de ruimte tussen de maximumvergoeding woon-werkverkeer van € 0,18 en de werkelijke vergoeding van € 0,08).

- **Vakbondscontributie.** Voor het voldoen van de vakbondscontributie zal gebruikgemaakt worden van de mogelijkheid hiervoor brutosalaris in te zetten. Hierdoor treedt voor u een verlaging van de contributie op tussen de 30 en de 50% (afhankelijk van uw hoogste belastingstijf).

DE MIN

- **De BAPO-regeling.** Werkgevers stellen dat de mogelijkheid tot het sparen van de niet gebruikte BAPO leidt tot verhoging van het ziekteverzuim en tot extra belasting van het overige personeel. Tevens is men van mening dat het inzetten van de BAPO als prepensioenregeling (maximaal 1,7 jaar eerder stoppen met werken) in strijd is met de uitgangspunten van de regeling, namelijk het bevorderen van arbeidsparticipatie. Derhalve wordt het sparen van de BAPO beperkt tot de eerste drie jaren en kan er zo maximaal 30% gespaard worden. Vanaf het bereiken van de 55-jarige leeftijd dient vervolgens begonnen te worden met het opnemen van BAPO. Ook voor die werknemers die op dit moment daadwerkelijk al aan het sparen zijn betekent dit dat met ingang van 1 augustus 2005 begonnen dient te worden met het opnemen van de BAPO. Uiteraard blijft het huidige spaarsaldo gerespecteerd, wel kan de werkgever de werknemer verzoeken om aan te geven op welke wijze de werknemer dit spaarsaldo wenst in te zetten.

HET STANDPUNT VAN DE ONDERHANDELAARS

Onderhandelaars hebben over het algemeen weinig moeite met het inboeken van plussen, zo ook wij niet. Vervolgens is de afweging of deze opwegen tegen de altijd in dit soort processen aanwezige minnen. Wij kunnen nog wel enig begrip opbrengen voor het standpunt van de werkgevers dat het sparen van de BAPO in strijd is met de uitgangspunten van de BAPO, in eerste instantie is de regeling ook zo opgezet, de spaarmogelijkheid is later ingebracht om iets te doen aan de personeelstekorten in onze sector.

Waar we wel grote problemen mee hebben is het feit dat er geen enkel overgangsrecht is geregeld voor hen die op dit moment al daadwerkelijk aan het sparen zijn. Tot op het laatst hebben we hier als onderhandelaars zwaar op ingezet. Toen echter bleek dat andere centrales wel bereid waren te ondertekenen was het voor ons de afweging wat het niet ondertekenen voor ons (en dus met name voor u) zou kunnen opleveren. De werkgevers hebben een CAO afgesloten ook wanneer de CMHF/KVLO niet zou tekenen, de nieuwe CAO

wordt op alle instellingen vervolgens toegepast. Ten aanzien van het punt van de aanpassing van de BAPO zou u vervolgens met ondersteuning van de afdeling IRP bezwaar kunnen aantekenen. Op deze wijze zou u wellicht alsnog in staat gesteld kunnen worden om de BAPO op te sparen. Deze opstelling kun je je echter als centrale niet tot in lengte van dagen veroorloven omdat de rol die je als centrale speelt in het proces met betrekking tot nieuwe CAO's daarmee ook volledig uitgespeeld is (wat erg lastig is in de komende tijd, aanzien naar alle waarschijnlijkheid op 1 augustus 2006 ook de primaire arbeidsvoorwaarden onderdeel zullen uitmaken van de CAO/VO).

COMMUNICATIE

We willen in de komende tijd met u het gesprek aangaan om enerzijds u nader te informeren over onze opstelling en de uitwerking van een en ander, maar anderzijds ook om van u te vernemen hoe u tegen deze problematiek aankijkt. Teneinde dit gesprek mogelijk te maken bieden we de volgende mogelijkheden aan om met ons in gesprek te komen:

- voor de afdelingsbestuurders op de kaderbijeenkomst van 2 februari 2005
- via e-mail: u kunt ons in de komende tijd bereiken via vas@kvlo.nl
- telefonisch: u kunt zich in verbinding stellen met Zeist, 030-692 0847 en u zult doorverbonden worden met of Harry Evers of Jilles Veenstra.

Op basis van uw reacties zullen we begin maart ons definitieve standpunt bepalen. Uiteraard zullen we u hiervan op de hoogte brengen in zowel de Lichamelijke Opvoeding als op de website www.kvlo.nl

CORRESPONDENTIE: Jilles Veenstra

VAS/KVLO

E-mail: vas@kvlo.nl

Tel.: 030 692 0847

IDENTITEIT

MINISYMPOSIUM EN GOEDE DOELEN

TACHTIGJARIG BESTAAN FONTYS

SPORTHOGESCHOOL

Maandag 15 november jl. vierde Fontys Sporthogeschool het tachtigjarig bestaan.

Het jubileumcomité had de activiteiten van het dagprogramma gekoppeld aan twee goede doelen: een onderwijsontwikkelingsproject in Nepal en een sportontwikkelingsproject in Brazilië.

Door: Florieke Mulders en Peter van Brunschot

FOTO: HANS DIJKHOFF

Medewerkers Fontys Symposium

Studenten en medewerkers van Fontys Sporthogeschool hadden de opdracht gekregen zoveel mogelijk sponsors te werven ten behoeve van de twee projecten.

De ingebrachte gelden werden per klas omgezet in fiches, waarmee men kon shoppen bij workshops die eveneens door klassen zelf waren ontwikkeld en ingericht. De thema's voor de onderwerpen hiervoor waren door het feestcomité aangedragen en studenten hebben dit groots aangepakt. Zo was een theorielokaal omgetoverd tot een heus casino met onder andere levende fruitautomaten, in de B&M-zaal werd een workshop rolstoeldansen aangeboden, in de sporthal kon je meedoen aan diverse activiteiten zoals rolschaatsen, aangepast darten, duotennis, golf, klimmen en abseilen. Wilde je even bekomen van deze activiteiten dan kon je relaxen in het zwembad of je vermaken met karaoke in de kantine.

De opbrengst via de sponsors bedroeg € 4808,-.

DIENSTENVEILING

Na de workshops vond een zogenaamde dienstenveiling plaats: diensten door medewerkers aangeboden (zoals een zweefvliegprogramma, een cursus eskimoteren, of een avondje bowlen), konden worden gekocht door studenten en medewerkers. Veilingmeester/entertainer Walter Vermeer zorgde ervoor dat de diverse diensten vlot over de tafel gingen. Als topper werd het aanbod van het spelen om de penaltybokaal met als keepers Oscar Moens en Peter Zois van Willem II en een bezoek aan een thuiswedstrijd, voor de prijs van € 675,- verkocht. Een goede tweede was een door een aantal vrouwelijke collegae met diverse aantrekkelijke foto's

vervaardigde jaarkalender. Deze werd voor de prijs van maar liefst € 505,- verkocht.

De opbrengst van de veiling was € 3505,-, wat de totale opbrengst op € 8313,- bracht. Het bedrag wat hiervan naar Brazilië gaat, wordt door de stichting de Wilde Ganzen verdeeld.

's Avonds volgde een gezamenlijk diner voor meer dan 900 personen in het stadion van Willem II, met aansluitend een geweldig feest dat tot diep in de nacht duurde. Een volwaardig slot aan een geweldige feestdag.

CORRESPONDENTIE: P. van Brunschot

Arthur van Schendelpark 35

5044 LG Tilburg

CORRESPONDENTIE: Florieke Mulders

Van Mierisstraat 1a

5014 KW Tilburg

NASCHOLING

EEN UNIEKE LOCATIE VOOR ZEILKAMPEN!

SAIL COLLEGE PORT ZÉLANDE

In het weekend van 8 tot en met 10 oktober was er de mogelijkheid voor docenten om via de uitnodiging in de *Lichamelijke Opvoeding* actief kennis te komen maken met het nieuwe product van Juventa: Sail College Port Zélande! Een twintigtal enthousiaste docenten, die het leuk vonden om deze uitdaging aan te gaan, schreef zich in. Een verslag. Door: Jeroen van Es

Na een eerste kennismaking met elkaar, opent directeur Henk van der Kruk het weekend. Bij zijn welkomstwoord vertelt hij over zijn passie voor zeilen, het gevoel van vrijheid op het water en de unieke locatie van Port Zélande aan één van de mooiste zeilwateren in Nederland; het Grevelingenmeer. Na de opening start het programma dat (hoe kan het ook anders) in het teken staat van zeilen en als extra onderdeel Scuba-diving. In kleine groepjes oefenen we in Valken en zeilen we op de klipper Kalosini. Het zeilen staat in het teken van kennismaking en is tevens een voorbereiding voor de zeilregatta die op zondag gepland staat.

DUIKEN

Terwijl twee groepen aan het zeilen zijn, start voor de andere groep de duikin-troductie. Na een uitleg over de nodige materialen en tekens die duikers onder water gebruiken, daalt iedereen af naar de veilige 'diepte' van het zwembad. Voor de meeste deelnemers een zeer vreemde gewaarwording om onder water adem te halen.

REGATTA

Zondag vindt de afsluitende zeilregatta plaats tussen de verschillende teams. Zes teams gaan onder begeleiding van een instructeur, in Valken de strijd met elkaar aan. Nu kunnen de deelnemers laten zien wat ze de dag daarvoor geleerd hebben. Vanaf de Kalosini wordt het startsignaal gegeven waarna de wedstrijd begint. Niet iedereen blijft deze dag droog en een enkele deelnemer komt terug met een nat pak. Na

een spannende tweede ronde worden de winnaars in het restaurant bekend gemaakt en vindt de prijsuitreiking plaats.

Na afloop is iedereen het erover eens dat Sail college Port Zélande een prachtige locatie is voor schoolzeilkampen. Mede dankzij het leuke programma en de enthousiaste inzet van ieder-

een werd dit een zeer geslaagd weekend! «

CORRESPONDENTIE: info@juventa.nl

Tel.: 010 455 0801

Site: www.juventa.nl

PRAKTIJK REEKS

Schaatsen jong geleerd

Henk Gemser

Toegankelijk praktijkboek voor bewegings-
onderwijs en schaats-
sport met basisinformatie
over leren schaatsen
en talrijke oefen- en
spekhornen.

In samenwerking met
de Koninklijke Neder-
landse Schaatsen-
rijders Bond.

ISBN 90 72335 37 4
€ 13,50

SPORTIMPULS

Studie- en publicatiefonds van de
Koninklijke Vereniging van Leraren
Lichamelijke Opvoeding (KVLO)

Binnen Kruisstraat 9, 2702 CE Indi
Postbus Postbus 299, 2700 AJ Indi
Tel: 020-6912910 E-mail: kvlo@kvlo.nl

SPORTIMPULS PRAKTIJK REEKS

SPORTIMPULS

Schaatsen
jong
geleerd

Henk Gemser

SPORTIMPULS PRAKTIJK REEKS

SPORTIMPULS

Schaatsen
jong
geleerd

Henk Gemser

SPORTIMPULS PRAKTIJK REEKS

SPORTIMPULS

Schaatsen
jong
geleerd

Henk Gemser

SPORTIMPULS PRAKTIJK REEKS

ENTRE-PRISES NL
Postbus 28 4343 DG Klimmen

EEN KLIMWAND VOOR ELKEEN

- Grootste leverancier ter wereld
- Ervaring in de bouw van meer dan 3000 klimwanden
- 3-dimensionale wanden, hout, kunststof, beton.... alles is mogelijk!
- speciaal modulair klimwand-systeem voor scholen
- Klimwanden conform EN 12572
- Klimgrepen conform EN 1176
- Vraag naar onze catalogi en een vrijblijvende offerte.

Tel. 043 - 450 6004 info@entre-prises.nl
Fax 043 - 450 6002 www.entre-prises.nl

KWALITEITSPROJECT LICHAMELIJKE OPVOEDING

**Wilt u een kwaliteitsimpuls geven
aan uw lessen LO?**

Dan is nevenstaand project iets voor u!

Neem u zelf en uw vak serieus!!
Meld u aan voor deze uitdaging bij:

Mevr. H. de Blois-Hofma, projectmedewerker KVLO
Tel: 059 151 3807
h.deblois-hofma@hondsrugcollege.nl

Drs. G.W. Klein Lankhorst, projectleider KVLO
Tel: 050 525 1123
g.w.klein.lankhorst@maartens.nl

Kwaliteitszorg is tegenwoordig een hot item. In tijden van verdergaande decentra-
lisatie is kwaliteitsbewaking van het primaire proces van bovenaf steeds moeilijker.
Volgens de onderwijsinspectie kan kwaliteitsbewaking het best vorm krijgen door
zelfevaluatie (ZE) en externe feedback in de vorm van collegiale visitatie (CV). Het
kwaliteitsproject Lichamelijke Opvoeding omvat beide aspecten. De instrumenten
die hiervoor worden gebruikt zijn ontwikkeld door Q5, SLO, Mulier instituut en
KVLO en zijn de afgelopen schooljaren uitgebreid getest op verschillende pilot-
scholen.

Ook in het cursusjaar 2005-2006 is er voor middelbare scholen de mogelijkheid
om mee te doen aan het project "Kwaliteitsmeting op de sportvloer".
De kwaliteitsmeting wordt gedaan op het niveau van de vaksectie/kernteam, dus
niet op het niveau van de individuele docent.
Het accent ligt op de inhoud van het vak. Het bijzondere van het werken met bo-
venstaande instrumenten is dat de leerlingen een belangrijke rol spelen. Ook leer-
lingen vullen de vragenlijsten in die gebruikt worden voor de zelfevaluatie en er
worden panelgesprekken met hen gevoerd. Bij de visitatie gaan leerlingen mee op
bezoek bij een andere school en worden er opnieuw gesprekken gevoerd.
Zo gaan vaksecties op zoek naar verbeterpunten en werken ze op systematische
wijze aan kwaliteitsverbetering, ze leren omgaan met kwaliteitszorg en kunnen
een traject uitstippelen om zwakke punten te gaan verbeteren.
Uit de ervaringen blijkt dit een prima middel om het vak LO te legitimeren! Juist nu
opnieuw de discussie wordt gevoerd over de minimumlessentabel voor lichame-
lijke opvoeding is het van het grootste belang te kunnen aantonen wat de kwaliteit
is en hoe men daar mee bezig is.
Het instrument is ook voor andere vakken bruikbaar en kan zo schoolbreed wor-
den ingevoerd.

LAATSTE PAGINA

DOOR BAUKJE ZANDSTRA

Koninklijke onderscheiding Truus van der Gughten

Op 21 januari is Truus van der Gughten tijdens de nieuwjaarsreceptie in Zeist door de koningin benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Door Commissaris van de Koningin in Zuid Holland en erelid van de KVLO, Jan Franssen werden de versierselen bij Truus opgespeld. Een bekroning voor haar bestuurlijke inzet voor de lichamelijke opvoeding en in het bijzonder voor het introduceren van zelfverdediging voor meisjes in het onderwijs. We zijn trots op ons geridderde erelid.

Nieuwe beleidsmedewerker onderwijs

Wij zijn zeer verheugd u te kunnen melden dat vanaf 1 maart Henry Hennink benoemd is als beleidsmedewerker primair onderwijs en huisvesting. Henry heeft vele jaren ervaring als coördinator van het netwerk bewegingsonderwijs PO in Lelystad, als adviseur onderwijshuisvesting en financiën en is nauw betrokken geweest bij de bouw en inrichting van vele gymzalen. Wij wensen hem veel succes toe in zijn nieuwe functie bij de KVLO.

Borging LO in onderbouw VO in zicht

Gesprekken van KVLO en het ministerie van OCW lijken toch af te stevenen op handhaving van een verplichte hoeveelheid begeleide onderwijstijd voor lichamelijke opvoeding in de eerste drie leerjaren van het voortgezet onderwijs en vier vmbo. Voor de tweede fase havo/vwo geldt de normatieve studielast. Aansluiting wordt gezocht bij het huidige aantal uren onderbouw en een omschrijving die beter past bij de nieuwe wet- en regelgeving en autonomie van scholen. Geloven doen we het pas als de Mi-

nister een en ander schriftelijk heeft bevestigd. Het is duidelijk dat het ook in Den Haag begint door te dringen dat afschaffing van de minimumtabel tot een enorme achteruitgang in uren zal leiden. Wordt vervolgd.

Drie uur LO per week

Op 16 december 2004 heeft Jan Rijpstra de volgende motie ingediend:

'De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende, dat de basis voor sportbeoefening meestal op de scholen wordt gelegd; constaterende, dat er volgend jaar een sportnota door de regering zal worden uitgebracht; verzoekt de regering in de sportnota een analyse over de lichamelijke opvoeding in Nederland op te nemen; verzoekt de regering in de nota plannen uit te werken hoe leerlingen in de leerplichtige leeftijd gegarandeerd drie uur per week lichamelijke opvoeding, gegeven door daarvoor gekwalificeerde personen, kunnen volgen, en gaat over tot de orde van de dag.'

De motie is aangenomen en de KVLO staat hier natuurlijk volledig achter. Met drie uur kwaliteitsrijke lichamelijke opvoeding per week op school kan bij alle kinderen in Nederland de basis gelegd worden voor een duurzame sportbeoefening en een gezonde en actieve leefstijl.

Protocol LOBOS

Besturenorganisaties en het Ministerie van OCW hebben besloten een commissie in te stellen die een protocol gaat ontwikkelen dat een instrument moet zijn om te komen tot kwalitatief goed en veilig bewegingsonderwijs met inzet van diver-

se professionals. De LOBOS is immers niet bevoegd en kan alleen onder verantwoordelijkheid van een bevoegde docent werken. Besturenorganisaties neigen - om budgettaire redenen - sterk naar een zelfstandige en leerkrachtvervangende inzet, met sturing op afstand, nu duidelijk is dat elke werknemer onder de dekking van de verzekeringspolis valt. OCW heeft ons verzekerd dat daar geen sprake van kan zijn. Onder dat voorbehoud en met uitbreiding van zowel MBO- als HBO-opleidingen in de commissie zal de KVLO vooralsnog participeren. Het beroepsprofiel LOBOS is daarbij ons uitgangspunt.

BOS-impulsdag

Op donderdag 24 februari is er een grote landelijke bijeenkomst te Ridderkerk met veel informatie over lokale BOS-arrangementen, over subsidieaanvragen en intersectorale samenwerkingsvormen. Een netwerkdag ook voor participanten uit onderwijs.

31 maart: Dag van het Onderwijs

In de nationale sportweek van 25 maart t/m 3 april is 31 maart uitgeroepen tot de 'Dag van het Onderwijs'. Scholen worden uitgenodigd op deze dag extra aandacht te schenken aan sport en bewegen. Het gaat erom samen iets te doen dat aandacht krijgt en als het ook nog overdraagbaar is op andere scholen valt er ook nog een prijs mee te verdienen.

Zie: www.nationalesportweek.nl

Studiedag speciaal onderwijs

Op 7 april vindt de studiedag SO plaats in Den Haag. Programma en inschrijving in dit blad (pagina 37 e.v.) en op www.kvlo.nl

Duke Travel
www.dukettravel.nl

Tel : 0227-548450
Fax : 0227-548489
E-mail : info@dukettravel.nl
Adres : Ruiten 1, 1674 NM

STEDENREIZEN **SPORT / ACTIEF** **WINTERSPORT**

Brezo Kampen
levert / bedrukt / borduurt

**sportkleding
sweaters / t-shirts
met uw schoollogo**

 Haaftlanderdijk 22, 0263 AR Kampen
Tel. 038 - 333 15 35 / Fax 038 - 333 10 91
E-mail: brezo@hetnet.nl / Website: www.brezo.nl

AFDELINGEN

OOST-BRABANT

Nieuwe secretaris

Twan Belgers, Keverberg 12,
6002 XK Weert, tel.: 062 222
4356, e-mail:
aw.belgers@college.nl

LEIDEN

Verandering samenstelling bestuur

Koos van Duijn (waarnemend)
voorzitter, tel.: 071 402 9068,
e-mail: k.v.duijn@hccnet.nl
Sjoerd Stek (waarnemend) se-
cretaris/penningmeester, tel.:
071 576 6356, e-mail:
famstek@planet.nl

NW VELUWE

Docentenvolleybaltoernooi

Datum: vrijdag 8 april
Plaats: RSG Slingerbos, Eisen-

howerlaan 59, Harderwijk
Tijd: 19.00 tot 22.00 uur,
(18.30 uur zaal open)
Kosten: 15 euro per team
Opgeven: Jos Rijpert, e-mail:
j.rijpert@rsgslingerbos.nl

In juni gaan we waterskiën, let op deze rubriek!

DE NOORDER

Jaarvergadering

Datum: maandag 28 februari
Tijd: 20.00 uur
Plaats: Scandinavisch Dorp te
Eelderwolde

WEST-BRABANT

Streetdance

Datum: 26 februari
Tijd 11.00 tot 15.00 uur
Plaats: Oosterhout

Kosten: 10 euro per persoon
Info: Piet van Dortmont,
e-mail:
bondwezen@wanadoo.nl

Ledenvergadering

Datum: 14 maart
Tijd: 20.00 uur
Plaats: Lodewijk Napoleonlaan
111 te Oosterhout

Dansdag

Datum: 10 april
Tijd: 10.00 tot 18.00 uur
Plaats: Oosterhout
Info: Piet van Dortmont,
e-mail: bondwezen@wanadoo.nl

Golfclinic voor beginners en gevorderden

Datum: 4 juni
Tijd: vanaf 11.00 uur

Plaats: Kurenpolder te Hank
Kosten: 20 euro per persoon
Info: Piet van Dortmont,
e-mail:
bondwezen@wanadoo.nl

NOORD-HOLLAND

Nieuw e-mailadres penningmeester

m.verbeek1@hetnet.nl

HOOFDBESTUUR

Nieuw adres lid

Desiree Simons
Kluishof 43
3155 GG Maasland
Tel: 010 591 7972

Rectificatie

In het artikel op pag. 43 van
LO 1 stond in de kop een fout,
het moet zijn sportjournalistiek.

AGENDA

Congres 'Onderwijs met een hart'

Hoe kunnen we ervoor zorgen
dat een bredere vorming deel
blijft uitmaken van competen-
tieggericht onderwijs?
En welke mogelijkheden heeft
het onderwijs voor burger-
schapsvorming met pedagogi-
sche kwaliteit? Vragen die op 4
maart tijdens het congres

'Onderwijs met een hart' wor-
den gesteld door de lectoren
Pedagogische Opdracht van
het onderwijs bij Windesheim.
Naast lezingen is er een zeer
gevarieerd aanbod aan work-
shops waaraan bezoekers in
twee ronden kunnen deelne-
men. Dagvoorzitter is Edwin
Rutten. Hij zorgt voor interac-
tie, discussie en entertainment.

Het congres wordt georgani-
seerd door de Lerarenopleidin-
gen van Windesheim Educatief
samen met het Lectoraal Pe-
dagogische Opdracht van
Windesheim en vindt plaats bij
Windesheim in Zwolle.

Jongens in Balans

Op vrijdag 18 maart organi-
seert het platform Jongens in

Balans een groot congres in
de pabo te Almere. Wie geïn-
teresseerd is in de begeleiding
van jongens op weg naar hun
volwassenheid dan vindt in de
23 workshops veel bruikbare
inzichten en succesvolle bege-
leidingsprogramma's, ook voor
docenten het onderwijs en de
sport.
Zie: www.jongensinbalans.nl

Nieuw Startschot! 2005

Startschot! is vernieuwd! In 2004 is een speciale editie verschenen van Startschot! voor basissvorming/vmbo. In maart 2005 verschijnt de speciale editie voor de basissvorming havo/vwo! Per school kunt u één set beoordelingsexemplaren aanvragen. Mail uw gegevens naar startschot@edu-actief.nl en u ontvangt een aanvraagformulier voor beoordelingsexemplaren.

Deze nieuwe edities worden gepresenteerd tijdens de gebruikers-/informatiedag op 9 maart 2005! Het programma van deze dag:

9.00 – 9.30 uur	Ontvangst met koffie/thee
9.30 – 9.40 uur	Inleiding en welkom
9.40 – 10.40 uur	Startschot!
10.45 – 11.45 uur	Workshopronde 1
12.00 – 13.00 uur	Workshopronde 2
13.00 – 13.45 uur	Lunch
13.45 – 14.45 uur	Workshopronde 3
15.00 – 16.00 uur	Workshopronde 4
16.00 – 16.30 uur	Afsluiting en borrel

Wilt u aanwezig zijn op deze gebruikers-/informatiedag over Startschot!, stuur dan een e-mail naar startschot@edu-actief.nl. Binnenkort sturen wij een uitnodigingsbrief naar de scholen uit ons bestand.

Uitgeverij Edu'Actief b.v., postbus 1056, 7940 KB Meppel,
telefoonnummer: 0522-235235, internet: www.edu-actief.nl.

edu actief
Uitgeverij Meppel

Kom naar de gebruikersdag op 9 maart 2005!